

בש"פ 1478/20 - פלוני נגד בית הדין הרבני, פלונית, פלוני

בבית המשפט העליון

בש"פ 1478/20

לפני:

כבוד השופט י' עמית
כבוד השופט ד' מינץ
כבוד השופטת י' וילנר

המבקש:

פלוני

נגד

המשיבים:

1. בית הדין הרבני
2. פלונית
3. פלוני

בקשה לביטול קנס לפי סעיף 7א(ב) לחוק בתי דין
רבניים (כפיית ציות ודרכי דיון), התשט"ז-1956

תאריך הישיבה:

ה' בניסן התש"ף (30.3.2020)

בשם המבקש:

עו"ד יעל נגר; עו"ד מרדכי סאסי; עו"ד בעז בן צור;
טו"ר משה מיטלמן
עו"ד רפי רכס
עו"ד אביעד הכהן; עו"ד אסנת שרון

בשם משיב 1:

בשם משיבה 2:

פסק-דין

**

השופט ד' מינץ:

לפנינו בקשה לביטול קנס לפי סעיף 7א(ב) לחוק בתי דין רבניים (כפיית ציות ודרכי דיון), התשט"ז-1956 (להלן: חוק כפיית ציות), בסך של 5,000 ש"ח ליום, שהצטבר עד למועד הגשת הבקשה לסך של 920,000 ש"ח.

1. עניינו של המבקש נידון במסגרת הליכים שונים המתגלגלים מזה מספר שנים, הן לפני בתי הדין הרבניים והן לפני בית משפט זה. לצורך הבנת התמונה במלואה וחרף אריכות הדברים, אין מנוס מלפתוח בסקירת ההליכים הרלוונטיים לענייננו, לאורך השנים, שלב אחר שלב (אף כי גם בתיאור זה אין כדי למצות את השתלשלות ההליכים כולם, בשל מספרם והיקפם הרב).

הרקע לבקשה

2. המבקש אזרח ותושב ארה"ב הוא אביו של משיב 3 (להלן: הבעל או הבן). הבעל ומשיבה 2 (להלן: המשיבה או האישה) נישאו זה לזו בשנת 1997 בברזיל, מקום מגורי הורי האישה, וזמן קצר לאחר מכן עברו להתגורר בארצות הברית, בסמיכות להורי הבעל, ונולדו להם שני ילדים. בשנת 2005 הגיעה המשיבה לביקור בישראל, ועמה שני ילדיה, בת שמלאו לה 6 שנים באותה עת ותינוק שטרם מלאה לו שנה. במהלך אותו ביקור לקתה המשיבה באירוע מוחי קשה בגינו נותרה נכה ומוגבלת. הבעל, אשר הגיע גם כן לישראל באותה תקופה, עזב את הארץ ומאז בני הזוג פרודים זה מזה. ביום 29.7.2014 ניתן, בהיעדרו של הבעל, פסק דין מאת בית הדין הרבני האזורי בתל אביב-יפו המחייב אותו ליתן גט למשיבה (תיק 927170/1), אלא שהוא לא קיים את פסק הדין ואף נמנע מלערער עליו. נוכח טענת המשיבה כי הורי הבעל, היינו המבקש ורעייתו, הם אלו העומדים מאחורי עיגונה - טענה שחוזקה מדיווחים שקיבל בית הדין גם מאגף העגונות בהנהלת בתי הדין הרבניים - זומנו השניים, אשר הגיעו לביקור בישראל באותה עת, למתן עדות בבית הדין הרבני. כמו כן, במסגרת זו עוכבה יציאתם מישראל. בקשה שהגישו המבקש ורעייתו לביטול עיכוב יציאתם מישראל, נדחתה ביום 27.12.2015. יומיים לאחר מכן, ביום 29.12.2015 הגישה המשיבה לבית הדין הרבני בקשה לנקיטת אמצעים נגד המבקש ורעייתו, על פי פקודת בזיון בית משפט בהתאם להוראות סעיף 7א לחוק כפיית ציות. המבקש ורעייתו מצדם הגישו ערעור על ההחלטה מיום 27.12.2015 המורה על עיכוב יציאתם מהארץ לפני בית הדין הרבני הגדול, אשר הורה ביום 23.2.2016 להחזיר את הדיון לבית הדין האזורי כדי לקיים הליך דיוני מהיר לפתרון עגונותה של המשיבה. כמו כן הורה בית הדין הגדול לבית הדין האזורי להבהיר האם עיכוב יציאת שני הורי הבעל מהארץ נעשה מכוח סעיף 4 לחוק כפיית ציות, המאפשר לבית הדין להטיל סנקציות כדי לאכוף התייבבות של בעל דין או עד; או מכוח סעיף 7א לחוק, המאפשר לבית הדין להטיל סנקציות מכוח פקודת בזיון בית משפט.

ההליך הראשון לפני בתי הדין הרבניים

3. בעקבות ההחלטה של בית הדין הרבני הגדול, קבע בית הדין האזורי מועדים בהם יישמעו הדיונים בתיק בלוח זמנים צפוף, וכן את האופן שבו יוגשו בקשות לפניו לזימון עדים. בעוד שהמשיבה הגישה בקשה לפיה היא, הורי הבעל וחמישה עדים נוספים ייחקרו בדיון, הורי הבעל לא הגישו בקשה כלשהי לחקירת בעלי הדין או לזימון עדים מטעמם. הם גם נמנעו מלהגיש סיכומים בתום הדיונים. ביום 14.3.2016 ניתן פסק דינו של בית הדין האזורי. בפתח דבריו, הובהר כי עיכוב יציאתם של הורי הבעל מהארץ התבקש תחילה על מנת להעידם, אך זאת גם על רקע הטענות שמכוחן היה מקום לבחון קיום הליכים מכוח סעיף 7א לחוק כפיית ציות. לפיכך דן בית הדין הרבני האזורי בבקשת המשיבה לנקיטת אמצעים נגד הורי הבעל.

4. בית הדין האזורי נדרש בפירוט רב לעדויות שנשמעו לפניו, ובכלל זה עדות המשיבה, הורי הבעל, הרב

שמואל גמליאל (להלן: הרב גמליאל) עובד אגף העגונות של הנהלת בתי הדין הרבניים, אשר יצר קשר עם המבקש בעניין הגט וניסה לבוא עמו בדברים בעניין, וכן גורמים נוספים שהיו מעורבים בניסיונות להביא את הבעל לתת גט למשיבה ואשר העידו על מעורבות המבקש בענייני הגט של בנו. מתוך העדויות עלה כי המבקש ניהל משא ומתן בקשר לגט ואף פעל על מנת להשיג עבור בנו "היתר מאה רבנים" (היתר לשאת אישה שנייה). לאחר סקירת העדויות השונות, קבע בית הדין כי המשיבה משדרת אמינות רבה כאשר כל העדים שהופיעו בדיון תמכו בגרסתה לפיה המבקש הוא העומד מאחורי עיגונה, מנהל משא ומתן בעניין מתן הגט על ידי בנו ומעלה דרישות שונות בקשר לכך. מן העבר השני, מצא בית הדין כי גרסתו של המבקש, לפיה אין הוא קשור כלל לפרשיית העיגון וכי בנו מעגן את אשתו באופן עצמאי ושלא על דעתו, אינה אמינה ואף כוזבת ושקרית.

5. עוד קבע בית הדין האזורי כי ממכלול הראיות עולה כי המבקש תומך בבנו, מעסיקו, מפרנסו ומתנכר לכלתו העגונה. בהצטבר הראיות ומשקלן הרב, מצא בית הדין כי המבקש אינו רק בגדר "מסייע", כי אם מי ששולט בבעל הסרבן והוא אשר הלכה למעשה "הסרבן" עצמו. משכך נמצא כי מתקיימות הנסיבות המאפשרות הטלת סנקציה בגין בזיון בית משפט גם כלפי המבקש בהיותו צד שלישי אף אם אינו "בעל דין" ישיר בהליך.

6. לבסוף בחן בית הדין מהי הסנקציה ההולמת והיעילה במקרה זה, ולאחר שהבהיר כי הטלת קנס לא תסייע, נוכח התרברבות המבקש בעושרו הרב והעובדה שהשקיע כבר כספים רבים בבנו, נמצא כי הסנקציה המתאימה, נוכח הפגיעה הקשה והמתמשכת במשיבה, היא הטלת מאסר במשך שלושים יום. עם זאת בוטל צו עיכוב יציאה מהארץ שהוטל על רעייתו של המבקש, משנקבע כי "סיועה" לסרבנות הבעל, אף כי ללא ספק היא בבחינת "מסייע לדבר עבירה", אינו מאפשר להטיל עליה סנקציות על פי חוק כפיית ציות.

7. המבקש הגיש ערעור על פסק דינו של בית הדין הרבני האזורי לפני בית הדין הרבני הגדול (תיק 1071670/2). בערעורו הלין המבקש על הקביעה כי הוא עומד מאחורי סרבנות הבעל ליתן גט למשיבה, כאשר לטענתו הדבר כלל לא הוכח, בעוד שהוא מעוניין במתן הגט ואף פועל לשם כך. כמו כן העלה המבקש טענות רבות הן במישור הדיוני והן בדבר כשרותן ואמינותן של העדויות שנשמעו לפני בית הדין האזורי. הוא זומן כ"עד" בלבד לבית הדין אך בסופו של יום נידון כבעל דין; הוא כלל לא ידע על פסק הדין המחייב את בנו במתן גט עד למועד שבו עוכבה יציאתו מהארץ על ידי בית הדין האזורי; נמנע ממנו לחקור את עדי התביעה ואת בעלי הדין; פסק הדין ניתן מבלי שהוגשו סיכומים מטעמו.

8. בית הדין הרבני הגדול קבע בפסק דינו מיום 8.8.2016 כי אין חולק שחלק מטענות המבקש הועלו על ידו לראשונה בערעור, ומשכך, דינן להידחות אף מטעם זה לבדו. בית הדין הגדול לא הסתפק בכך, ודחה את הטענות אחת לאחת, גם לגופן. כך למשל נדחתה הטענה שהמבקש לא ידע על פסק הדין המחייב את בנו במתן גט, כאשר ברור מעל לכל ספק סביר כי ידע על כך. עוד הבהיר בית הדין הגדול כי עיון מדוקדק בפרוטוקולי הדיונים בבית הדין האזורי מגלה כי בית הדין לא היה זה אשר מנע מהמבקש ורעייתו לחקור את העדים ולהציג מטעמם גרסת הגנה מבוססת. מדובר היה בבחירה מושכלת של המבקש ורעייתו להשתמש ב"צעד הפגנת" זה כדי לנסות להכתיים את ההליך בבית הדין האזורי ולטשטש בכך את כל הראיות שהצטברו במהלך הדיונים. לכן בעניין זה אין למבקש ולרעייתו להלין אלא על עצמם. עוד קבע בית הדין הגדול כי בית הדין האזורי הבהיר חזר והבהר, החל מהשלב המוקדם של הדיונים, כי זימון המבקש לדיונים הינו גם כ"עד" וגם כ"נתבע".

9. כן נדחו טענות המבקש באשר לכשרות העדויות שנשמעו, ובכלל זה הטענה כי חלק מהעדויות (ובעיקר העדות בדבר אמרת המבקש על אודות השגת "היתר מאה רבנים") הן בגדר "עדות שמיעה" אשר אינה קבילה. גם טענות המבקש באשר לאמינות העדויות נדחתה, ובית הדין גם התייחס לסתירות שנטענו לגביהן. באשר לטענות המבקש במישור הראייתי, נקבע כי עולה בצורה חד-משמעית כי המבקש הוא העומד מאחורי סרבנות הבעל. זאת בהצטבר הראיות הנסיבתיות המגוונות המצטרפות במקרה זה לכדי מסכת ראייתית שלמה, שיש בכוחה להעביר את נטל הראיה אל כתפי המבקש. אף מעבר לראיות הנסיבתיות התומכות בטענות המשיבה, הרי שעדותו של הרב גמליאל - על פיה המשא ומתן בעניין האפשרות למתן גט נוהל על ידי המבקש בלבד, כאשר המבקש כלל לא נזקק לשאול את דעתו של הבן בסוגיה - מהווה עדות מרכזית וברורה המצביעה על הפרת פסק הדין על ידי המבקש.

10. בית הדין הגדול גם דחה את הטענה כי השינוי שעשה הבעל בחזותו ובאורחות חייו (הסיר מעליו ומעל ראשו את סימני השתייכות משפחתו לחסידות "ערלוי") מוכיח כי הבן לא סר למרות אביו. כן נדחתה הטענה כי הנישואים עם המשיבה כלל לא היו על דעת הוריו. כל טענות המבקש כי הוא פעל לכך שבנו ייתן גט, וזאת בהסתמך בין היתר על מכתבים שונים מהם עולה לטענתו מעורבותו בניסיונות קידום מתן הגט, נדחו אף הם. נמצא כי לא רק שאין באותם מכתבים כדי ללמד על פועלו של המבקש לקידום הגט, אלא שעולה מהם כי המבקש הוא זה אשר הציב תנאים שבלעדיהם לא יינתן הגט לכלתו.

11. בית הדין הגדול מצא כי מהחומר הרב שנפרש לפניו עולה כי המבקש תומך כלכלית בבנו (אף כי הוא סתר את עצמו בעניין זה), יוצר עמו קשר טלפוני (וזאת גם כן בתדירות לא ברורה נוכח הסתירות שנתגלו בעניין זה), ומגלה הזדהות ואמפתיה לסרבנותו. על כל אלה הוסיף בית הדין והתייחס במפורט לעדויות המצביעות על כך שהמבקש ניסה להשיג עבור בנו "היתר מאה רבנים". בית הדין קבע כי קיים מצבור של חמש עדויות שונות המצביעות על כך שהמבקש פעל להשגת היתר זה שיאפשר לבנו לשאת אישה שניה על פני המשיבה, באמצעותו היא תיוותר כבולה בעינותה למשך כל חייה. עדויות אלה נפרשו על פני שעות ארוכות אשר באו לידי ביטוי בעשרות רבות של דפי פרוטוקולים. בנוסף נמצא כי המבקש שלח את הרב יהודה לייב הכהן שבדרון אשר ייצג אותו בשעתו, לבחון את אפשרות סידור "היתר מאה רבנים" לבנו, כאשר שליחות זו הינה בגדר עובדה מבוססת אשר הוכחה בוודאות גבוהה של "מעבר לכל ספק סביר". זאת גם בהתבסס על עדותו של הרב צבי פרבשטיין, אשר העיד מטעם המשיבה כי ניסה לנהל משא ומתן עם הרב שבדרון במטרה להביא לפתרון עגינותה; ובשים לב לכך שהרב שבדרון לא התייצב להעיד לפני בית הדין, על אף שזמן לעשות כן, והתברר כי עזב את הארץ יום לפני מועד הדיון. בנוסף נקבע כי לשם הטלת סנקציה על המבקש בשל בזיון בית המשפט עקב ההשפעה על בנו, די בכך שהוא מעודד את בנו ותומך בו בהימנעותו מנתינת הגט, גם אם לאי-מתן הגט הצטרפו נסיבות נוספות מצד הבן.

עד כאן השלב הראשון של הדיונים שהתקיימו בבתי הדין הרבניים ולשם הנוחות, הליכים אלה ייקראו להלן: ההליך הראשון.

ההליך בבית משפט זה (בש"פ 2137/16)

12. עוד טרם הוגש הערעור האמור לבית הדין הגדול, בו ביום שניתן פסק דינו של בית הדין האזורי מיום 14.3.2016, הוגשה לנשיאת בית משפט זה "הודעה בכתב על קנס או מאסר שהוטלו מכוח סעיף קטן (א)" בהתאם להוראות סעיף 7(א)(ב) לחוק כפיית ציות (בש"פ 2137/16). במסגרת הליך זה המבקש העלה טענות דומות לאלו שטען

בערעוורו לפני בית הדין הרבני הגדול. כמו כן נטען במסגרת השלמת טיעון שהוגשה ביום 26.12.2016, כי קיימות ראיות נוספות המוכיחות כי הוא אינו פועל לעיגון המשיבה. בכלל זה צוין כי המבקש שלח את הרב יצחק דוד גרוסמן (להלן: הרב גרוסמן), אישיות רבנית מוכרת, לארצות הברית על מנת שייפגש עם הבעל במטרה לשכנעו לתת גט למשיבה. במהלך אותה פגישה הבן הביע סירוב ליתן את הגט כל עוד ילדיו לא יתקשרו עמו והוא צוין כי המבקש ניתק עמו קשר בגלל סירובו ליתן גט. כמו כן, ביום 16.2.2017 הודיע בא-כוח המבקש כי הוא ביקר אצל הבעל, והביא בפניו הצעת פשרה מטעם המשיבה והבעל אף הסכים לקבל את ההצעה, בתנאים מסוימים. במסגרת הליך זה עוכב ביצוע המאסר שהושת על המבקש.

13. ביום 20.3.2017 ניתן פסק דין במסגרתו נהדפו טענות המבקש כי פסק הדין שניתן על ידי בית הדין האזורי ניתן "בהיעדר הגנה" באופן הפוגע בזכויותיו. בית המשפט הבהיר כי מוטב היה לו טענות אלה לא היו נשמעות, שכן על כך שלא נחקרו העדים ולא הוגשו סיכומים אין למבקש להלין אלא על עצמו. במישור הסמכות, בית המשפט קבע כי לבית הדין נתונה הסמכות להטיל על המבקש סנקציה מכוח פקודת בזיון בית המשפט אף שהצו המקורי - פסק הדין שחייב את הבעל במתן גט לאישה - לא כוון כלפיו. כך, הבהיר בית המשפט כי הטלת סנקציות מכוח פקודת בזיון בית משפט אף על מי שלא כוון כלפיו פסק הדין המקורי, תתאפשר אם התברר שהוא הגורם להפרתו של הצו; כי יש ביכולתו להביא לסיום ההפרה; כי הסנקציות הן הדרך הראויה להביא לאכיפת הצו השיפוטי. בעניינו של המבקש, על פי קביעתו של בית הדין, המבקש הוא העומד מאחורי סירובו של הבעל לקיים את פסק הדין ולתת גט למשיבה, ולכן במישור הסמכות רשאי היה בית הדין להטיל עליו סנקציות על פי פקודת בזיון בית המשפט. כמו כן, בית המשפט נתן משקל לכך שבית הדין האזורי מצא, לאחר שבחן את הראיות שהוצגו בפניו, כי המבקש הוא הגורם הדומיננטי לעיגונה של המשיבה ושאין דרך שפגיעתה פחותה לגרום לו לחדול ממעשיו ולאפשר את מתן הגט, ולכן החליט להטיל עליו את הסנקציה.

14. חרף האמור, נוכח העובדה שעניינו של ההליך במבט צופה פני עתיד, נקבע כי יש להחזיר את התיק לדיון לבית הדין הרבני האזורי כדי שידון בראיות החדשות שהוגשו על ידי המבקש (שליחותו של הרב גרוסמן וביקורו של בא-כוח המבקש בניו יורק אצל הבעל) אשר לטענתו מוכיחות כי בנו אינו נשמע לדרישותיו לתת גט למשיבה. בית המשפט הדגיש כי אם יימצא, גם לאחר בחינת הראיות הנוספות, כי על פי התשתית הראייתית המעודכנת, המבקש גורם לעיגונה של המשיבה, יהא זה בסמכותו של בית הדין להטיל עליו את הסנקציות, אם יהיה מדובר בפתרון מידתי בנסיבות ובלו שיימצא סעד שפגיעתו פחותה היכול להשיג מטרה זו. התיק הוחזר אפוא, לבית הדין האזורי להליך שמיעת ראיות נוסף. יצוין כי ביני לביני הורה היועץ המשפטי לממשלה בחודש יוני 2016 להורות למשטרת ישראל לפתוח בחקירה פלילית נגד המבקש בחשד לשידול בנו להפרת הוראה חוקית למתן גט לאשתו. עתירה שהגיש המבקש נגד החלטה זו נדחתה ביום 17.7.2017 (בג"ץ 308/17).

ההליך השני לפני בתי הדין הרבניים

15. במסגרת ההליך השני ולאחר שהתקיימו חמישה דיונים, ונחקרו המבקש ועדים נוספים, ביום 23.8.2018 ניתן פסק דין על ידי בית הדין הרבני האזורי (תיק 927170/6). נקבע כי המבקש אינו עושה דבר על מנת לשכנע את הבעל לתת גט לאשתו וכי הן המבקש והן באי-כוחו נמנעו במפורש ובמתכוון לממש את יכולתם לסיים את פרשת עגינות המשיבה. ראשית הובהר כי מטרת ההליך היתה לבחון האם נכון הוא הדבר שבאותה עת עדיין גורם המבקש לעיגונה של כלתו, ואין מדובר ב"פרק ב'" של ההליך הקודם ואף לא ב"משפט חוזר". בית הדין קבע כי התברר למעלה מכל ספק כי המבקש אינו מעוניין בהתרת כלתו מעיגונה, והוא סבור כי יצא ידי חובתו בשליחת רבנים ואישים מפורסמים לבנו שאינם מכירים אותו או את הסתעפות הפרשה. בית הדין צוין כי גם כאשר המבקש נאות לבסוף לכתוב "מכתב" לבנו, התברר שהמכתב אינו אותנטי ונכתב בעברית כאשר הבעל אינו קורא כלל בשפה זו. בית הדין גם לא מצא ליתן כל משקל

לעדויות שהובאו מטעם המבקש, וקבע כי מוטב היה לו להימנע מלהביאם לעדות. זאת בין היתר, בהתייחס לעדותו של הרב גרוסמן שנמצאה "תמוהה מאוד", כאשר ציין כי אינו מכיר כלל את פרטי הפרשה ואת המבקש ואף כלל לא שוחח עם המשיבה. בית הדין ציין כי הרב גרוסמן התחייב לצאת בשליחות נוספת מטעם בית הדין בעניין הבעל, אך לא הגיב לפניות אגף העגונות בהנהלת בתי הדין הרבניים בעניין. כן ציין בית הדין כי גם יתר העדויות אינן מועילות למבקש, שכן מדובר בעדים שצינו כי אינם מכירים את פרטי הפרשה, אשר במשך שנים נהנים מידו הרחבה של המבקש. זאת כאשר חסידות 'ערלוי', עליה הם נמנים, התגייסה לטובתו במסגרת קמפיין תקשורתי מעל במות פומביות.

16. עוד קבע בית הדין, באשר לבא-כוחו של המבקש, עו"ד אליעד שרגא (אשר גם זומן לעדות לפני בית הדין), כי שליחותו לבעל לא נעשתה מתוך "רצון טוב" לסיים את הפרשה ולממש מתווה פשרה שהוא הציע, כפי שנטען, אלא נועדה בתחכום חסר תום-לב לחזק את טענת המבקש בדבר עצמאות הבעל והיעדר יכולתו לכאורה של המבקש להשפיע עליו. עו"ד שרגא אף חסם באמצעות פעולה אקטיבית, במהלך ההליך ובמבואת בית המשפט, אפשרות לקיום שיח בין אחיו של הבעל לבין את-כוחה של המשיבה, ובכך מנע בזדון אפשרות לסיים את פרשיית העגונות.

17. לבסוף, לאחר שנמצא כי ה"ראיות החדשות" עליהן ביקש המבקש להיבנות אינן אלא "אחיזת עיניים", נקבע כי אין מנוס מלהטיל על המבקש סנקציה על מנת להביא את פרשת עגונותה של המשיבה אל סופה. בית הדין התייחס לכך שעל הסנקציה שתיקבע להיות סבירה ומידתית מן העבר האחד, אך יעילה ואפקטיבית מן העבר השני. לאור התנהלות המבקש, והחשש כי הטלת מאסר במשך 30 יום פעם נוספת לא תהיה אפקטיבית, נמצא כי הסנקציה ההולמת, המידתית והאפקטיבית היא הטלת קנס יומי על המבקש בסך של 5,000 ש"ח. עוד הורה בית הדין לרשם המקרקעין לרשום עיקול על הנכס הרשום בבעלותו של המבקש בירושלים, וציין כי ישקול למנות כונס נכסים על הנכס בתקווה שהדבר יסייע לכך שהמבקש יתרצה ויתמוך בשחרור המשיבה במתן גט על ידי הבעל. בסיומו של פסק הדין ציין בית הדין כי בשל התנהלות המבקש במסגרת ההליך, לרבות "גידוף וחירוף" הדיינים תוך בזוז זמנו היקר של בית הדין, חויב המבקש בהוצאות משפט בסך של 50,000 ש"ח לטובת אוצר המדינה. גם על באי-כוחו של המבקש - אשר צוין כי התנהלו באופן שאינו הולם, הטיחו אמירות חצופות והשתלחו בבית הדין - הוטלו הוצאות משפט אישיות בסך של 10,000 ש"ח על כל אחד מהם.

18. גם על פסק דין זה הגיש המבקש ערעור לפני בית הדין הרבני הגדול. במקביל, נפתח הליך נוסף בבית משפט זה, לאישור הקנס לפי סעיף 7א(ב) (לחוק כפיית ציות (בש"פ 6188/18)). נציין כי במסגרת הליך זה, נערכה שיחת ועידה (video conference) עם הבעל ועורכת דינו בניו יורק, על מנת לבחון אפשרות לסיים את סאגת עגונותה של האישה. הבעל ועורכת דינו הביעו נכונות עקרונית לכך, טיוטת הסכמים הוחלפו בין הצדדים, אך לבסוף ההסכם לא נסתייע ולטענת המשיבה, הבעל ועורכי דינו ניתקו עמה קשר. מכל מקום, בפסק הדין שניתן בהסכמת הצדדים ביום 10.4.2019, נקבע כי טענות הצדדים שמורות להם, לאחר שבית הדין הגדול ידון בערעור ויתן את פסק דינו ולאחר מתן פסק הדין יוכל המבקש במידת הצורך לפנות לבית משפט זה בבקשה מתאימה. עוד נקבע במסגרת פסק הדין, כי הקנס היומי שהושת על המבקש יושהה עד למתן פסק הדין בערעור לפני בית הדין הרבני הגדול, אם כי הסכום שכבר הצטבר, ואשר יצטבר מיום מתן פסק הדין בערעור (אם ידחה) - יעמוד על כנו. עוד הובהר כי המבקש רשאי לצאת מהארץ, בכפוף להפקדת ערבון בסכום של 300,000 דולר. [יצוין כבר עתה במאמר מוסגר, כי המבקש ביקש לראות בפסק דין זה "לראשונה תפנית משמעותית, המעידה על חוסר הסבירות הקיצוני שבניהול ההליכים כנגד האב", טענה אשר אינה ברורה עד תום. כאמור, מדובר בפסק דין שניתן בהסכמה, אשר במסגרתו לא נסתרו הנחות בית הדין האזורי ולא נקבע דבר לגופו של עניין ולכן קשה לראות כיצד פסק דין זה מועיל למבקש].

19. לשלמות התמונה יצוין כי המבקש עתר לבית משפט זה פעם נוספת בעניינו של פסק הדין שניתן על ידי בית הדין האזורי (בג"ץ 6381/19) ובמסגרת אותה עתירה גם העלה טענות באשר לעיכוב במתן פסק הדין בערעור על ידי בית הדין הגדול. ביום 28.11.2019 נמחקה העתירה, בשל היותה מוקדמת.

20. ביום 4.2.2020 נדחה ערעור המבקש שהוגש על פסק דינו של בית הדין הרבני האזורי. תחילה קבע בית הדין הרבני הגדול כי בניגוד לטענת המבקש כי היה על בית הדין האזורי לבחון את טענותיו במעין "משפט חוזר", הרי שבצדק קבע בית הדין האזורי כי לא לשם כך הוחזר התיק לדיון, וכל שהוטל עליו היה לבחון את הראיות החדשות והאם ניתן להוכיח מהן כי המבקש שינה את דרכו וחזר בו מהרצון לעגן את כלתו. לאחר בחינת החומר שבתיק קבע בית הדין הרבני הגדול כי בית הדין האזורי בחן את הראיות אותן התבקש לבחון (שליחותו של הרב גרוסמן וביקורו של בא-כוחו של האב בניו יורק) תוך הפעלת שיקול דעת הוגן וישר. נקבע כי בית הדין האזורי אף התייחס לראיות הנוספות שהוגשו על ידי המבקש, והגיע למסקנות נכונות.

21. בית הדין הגדול התרשם אף הוא כי שליחת הרב גרוסמן, אשר היה חסר מידע מינימלי בקשר להליך, נועדה רק "לצאת ידי חובה" ולא נעשתה מתוך כוונה כנה להשפיע על הבעל ליתן גט. אף נמצא כי קיים בסיס להאמין כי הרב גרוסמן הוטעה בכוונה על ידי המבקש ובאי-כוחו. בית הדין הגדול התייחס גם לשאלה המרכזית העומדת על הפרק, האם למבקש אכן ישנה השפעה מהותית על בנו. במסגרת זו מצא בית הדין מקום להתייחס לראיה אשר נקבע כי היא מהווה אסמכתא ברורה להנחה של בית הדין האזורי בדבר מידת ההשפעה שיש למבקש על הבן. מדובר בתמליל שיחה שהתנהלה בין הבעל לבין הרב מנחם צבי הברשטאם, אחד העדים מטעם המבקש. עדות זו התייחסה לאותה שיחה אשר התקיימה בביתו של הבעל במהלך קיץ 2017, לאחר שעל פי הנתען, הרב הברשטאם נפגש עם הבעל כדי לדבר על ליבו. בית הדין קבע כי מתמליל השיחה עולה כי בניגוד לטענות המבקש, כי הבעל משתכר שכר נמוך והמבקש אינו מפרנסו עוד, הבעל במצב כלכלי טוב ואף מתרברב כי ביכולתו לשלם סכומי כסף גדולים. מכאן כי המבקש "נתפס" כמי שאינו אומר אמת ולכך השפעה ישירה על מעמדו המשפטי. גם באשר לעדותו של עו"ד שרגא הובהר כי אין מקום ליתן משקל להתרשמותו באשר למידת ההשפעה של המבקש על ההליך, כאשר מטבע הדברים בהיותו מייצג את המבקש מזה מספר שנים, אין לו כל רצון להטיל דופי במצג שהוצג על ידי המבקש ובנו. בנוסף קבע בית הדין הרבני הגדול כי אין ביתר העדויות שהובאו על ידי המבקש כדי לחזק את טענותיו.

הליכים נוספים אלו שהתקיימו לפני בית הדין האזורי ובית הדין הגדול ייקראו להלן, לשם הנוחות: ההליך השני.

ומכאן להליך שלפנינו.

טענות הצדדים

22. בפי המבקש טענות רבות על הצעדים שננקטו נגדו עד לעת הזאת. חלק ניכר מטענות המבקש נסב על אודות קביעת בתי הדין בדבר העברת נטל ההוכחה לכתפיו, בעוד שלטענתו נטל ההוכחה מוטל על התביעה בלבד. בנוסף, הקביעה באשר למעורבותו בסרבנות בנו נעשתה לטענתו בהתבסס על ראיות נסיבתיות בלבד, מבלי שניתנה לו הזדמנות להתגונן ותוך שמיעת ראיות המשיבה בלבד. על פי הטענה, די אף בפסיקתו של בית משפט זה בבש"פ 2137/16, על פיה ראיות המבקש כלל לא נשמעו ויש להחזיר את הדיון לבית הדין הרבני האזורי לצורך שמיעתו, כדי להצביע על כך שלא הורם נטל ההוכחה. זאת גם בהינתן העובדה שאופן בחינת הראיות במסגרת הליך בזיון בית משפט

צריכה להיעשות, כפי שגם קבע בית הדין, באופן דומה לנעשה בהליך פלילי.

23. ביתר פירוט באשר לתשתית הראייתית אשר הוצגה נגדו, טען המבקש כי מעולם לא הוכח, הן במסגרת ההליך הראשון והן במסגרת ההליך השני, כי הוא הפר את פסק הדין המחייב את הבעל במתן גט או עמד מאחורי עיגונה של המשיבה. כמעט כל הראיות שהוצגו לפני בית הדין האזורי בהליך הראשון קדמו לפסק הדין שחייב את בנו במתן גט, וחלקן אף קדמו לתביעת הגירושין. לפיכך אין בהן כדי להוכיח את הפרת פסק הדין שחייב את הבן במתן גט, וחלקן הן אף בגדר עדויות שמיעה פסולות. הראיה היחידה משנת 2015, המתייחסת למועד שלאחר מתן פסק הדין, היא עדותו של הרב גמליאל, שרק מצביעה על כך שהמבקש עמל לסייע לבנו ולאשתו בקידום המשא ומתן לצורך מתן הגט. זאת ועוד, בית הדין התעלם מראיות משמעותיות שהוצגו באותו הליך, וביניהן העובדה שהמבקש שלח את האדמו"ר מערלוי לשכנע את בנו ליתן גט; שהוא הציע לבנו דירה תמורת מתן הגט; שהוא פנה לבית הדין הרבני במטרה להטיסם על חשבוננו לצורך מפגש עם בנו; שהוא הציע לשלם לאישה וילדיה כרטיסי טיסה לארה"ב; שהוא שילם לטוען רבני על מנת שינסה לשכנע את בנו; שהוא פנה לחברים, לקרובי משפחה ולבנו על מנת לקדם את מתן הגט; שהוא ניסה לסייע לקידום הליכי הגירושין באמצעות הרב גמליאל והרב שבדרון.

24. בנוסף על האמור, במסגרת הליך הראיות השני, המבקש זימן עדים שונים אשר כולם לפי טענתו הוכיחו כי הוא אינו מצוי בקשר טוב עם בנו, אינו שולט בו ועושה כל שביכולתו על מנת שיתן גט. חרף זאת, בית הדין האזורי דבק בעמדתו וביטל כל ראיה שעמדה בסתירה למסקנתו המקורית בדבר מעורבותו בסרבנות הבן. חלק מהעדויות נפסלו ללא נימוק מפורט, וחלקן אף נפסלו באופן קולקטיבי אך בשל כך כי מדובר בעדויותיהם של אנשי חסידות 'ערלוי', אשר נקבע כי הם "נגועים" בתמיכתו של המבקש בחסידות זו. עוד הלין המבקש על השימוש שעשה בית הדין בתמליל שיחה של הבן עם הרב הברשטאם. לגישת המבקש, עדותו של הרב הברשטאם הותירה רושם בלתי מהימן על בית הדין האזורי, ובית הדין הרבני אימץ קביעת מהימנות זו, אך בכל זאת נעשה בה שימוש על מנת לבסס את ההשערה כי קיים קשר כלכלי בין המבקש לבנו. בנוסף, בית הדין הגדול ניסה בפסק דינו למתן את הקביעות הקיצוניות והקשות של בית הדין האזורי נגד אישים ששימשו עדים בהליך (הרב גרוסמן, עו"ד אליעד שרגא והרב שמואל סופר) [אשר העיד כי הוא משוכנע כי המבקש אינו עומד מאחורי העיגון, אך הודה שאינו מכיר את הפרשייה], אך הותיר את הקביעה כי אין להסתמך על עדותם, וזאת מטעמים קלושים. המבקש ביקש עוד להסתמך על מכתב של האדמו"ר מערלוי המצביע על ניסיונותיו לשכנע את בנו לתת גט. בנוסף נטען כי עצם העובדה שהמשיבה לא הציגה ולו ראיה אחת על מעורבותו בעיגונה, משמעות הדבר כי היא לא עמדה בנטל ההוכחה המוטל עליה.

25. טענות נוספות העלה המבקש נגד אופייה של החובה שהטיל עליו בית הדין "לפעול באופן משמעותי לשכנע את בנו לתת גט". לטענת המבקש, לא רק שבית הדין קבע כי נטל ההוכחה לסתור את חזקתו כמפר את פסק הדין מוטל על כתפיו, אלא שעליו להוכיח כי הוא פעל באופן אקטיבי כמיטב יכולתו למסירת הגט למשיבה. אין זה אפשרי, לטענתו, כי פסק דין המחייב בעל ליתן גט לאשתו יכלול את חובתם של צדדים שלישיים להשקיע את כל מרצם במתן הגט. יתר על כן, חובה פוזיטיבית של צד שלישי להליך לפי פקודת בזיון בית משפט אינה יכולה לעמוד ללא חיוב מוגדר וברור של החובה המוטלת על אותו גורם. בית הדין נמנע מליתן פירוט מדויק בדבר הפעולות הנובעות מהחיוב המוטל עליו, או החיוב שעליו להימנע מלעשות, כדי שלא להפר את פסק הדין. בעוד שהפעולות שהוא נקט לשם כך ואשר היה בהן כדי לקדם את מתן הגט, פורשו על ידי בית הדין כפעולות מלאכותיות "מן השפה ולחוץ".

26. בנוסף טען המבקש נגד אי-צירופו של הבעל כמשיב לבקשה לפי פקודת בזיון בית המשפט, בעוד שההליך נפתח נגדו ונגד רעייתו בלבד. זאת בניגוד לכלל על פיו אין לנקוט בהליכי בזיון בית משפט אלא נגד אותו אדם המחויב

על פי פסק הדין. המשיבה התנגדה במשך ההליכים לפנות באופן ישיר אל הבעל, כך שלא קוימה החובה הבסיסית לפעול קודם כל נגד המפר אשר חויב במסגרת פסק הדין. יתר על כן, בית הדין גם נמנע מלזמן את הבעל לדיון בבית הדין וסירב להעידו באמצעות שיחת וידאו. רק לאחר שנעשתה פניה ראשונית לבעל במסגרת ההליך שהתקיים בבש"פ 6188/18 לפני בית משפט זה, החל מתנהל משא ומתן ישיר בין הבעל והמשיבה כאשר הבעל אינו "מסרב" עוד ליתן גט, והמחלוקת שנותרה בין השניים אינה עוד בדבר מתן הגט או אי-נתינתו, כי אם בדבר מקום נתינתו בלבד - בארצות הברית, באנגליה או בקנדה. לאור האמור, בית דין צדק בברוקלין אף פסק לאחרונה כי המשיבה אינה נכללת במצב דברים זה בגדר "עגונה".

27. המבקש גם עמד על פגמים פרוצדורליים נוספים אשר לטענתו נפלו בפסקי הדין של בית הדין הרבני, אשר יצרו עיוות דין. בראשם של פגמים אלה עומד הפגם של שינוי מעמדו של המבקש מעד לבעל דין ללא שניתנה לו כל התראה או הזדמנות להתגונן. זאת כאשר בית הדין הבהיר תחילה כי הוא ורעייתו זומנו כעדים ואם יחול שינוי כלשהו בסטטוס שלהם, יובהר זאת בפניהם, אך הדבר לא נעשה. כמו כן, נטען כי בתי הדין הרבניים כפופים לכללים הפרוצדורליים הנדרשים מכוח פקודת ביזון בית המשפט, בעוד שבית הדין הרחב את סמכויותיו בעניין ביזון בית הדין תוך התחמקות מכלל ההוראות, סדרי הדין ועקרונות הצדק של שיטת המשפט הישראלית. בית הדין כלל לא קנה סמכות לדון לפי פקודת ביזון בית המשפט נוכח אופן פתיחת ההליך בעניינו של המבקש, ללא שהומצאה לו ולרעייתו בקשה או הזמנה; מבלי שפורטו החיובים הנדרשים ממנו או מרעייתו על פי פסק הדין; מבלי שנשלחה להם דרישה או התראה לקיום פסק דין; מבלי שנחתמה הזמנה על ידי בית הדין. ההליך התנהל אפוא תוך פגיעה קשה בזכויות המבקש, ללא מתן אפשרות לחקור את המשיבה ומבלי שהובהר באופן ברור מהם החיובים החלים עליו.

לבסוף טען המבקש כי במסגרת ההליך השני התעכב הדיון בבית הדין האזורי, וזאת באופן מכוון ובלתי ראוי, כאשר גם בית הדין הגדול בחר לעכב את ההליכים במתכוון.

28. מנגד, היועץ המשפטי לשיפוט הרבני (להלן: היועץ המשפטי) דחה מכל וכל את טענות המבקש, עליהן חזר המבקש גם בהליכים קודמים. ראשית נדחו בפרוטרוט טענות המבקש בעניין הפרוצדורה ותקינות הליך הביזון. בכלל זה, הטענה כי המבקש כלל לא ידע שמדובר בהליך ביזון בית משפט, טענה אשר נדחתה זה מכבר על ידי בית הדין הרבני הגדול (ואף במסגרת בש"פ 2137/16), כאשר צוין כי מטרת הדיונים לפני בית הדין האזורי הובהרה כבר בתחילת הדרך, בהחלטה מיום 24.2.2016. באותו אופן יש גם לדחות את טענת המבקש כי פסק דינו של בית הדין הרבני האזורי מיום 14.6.2016 ניתן "בהיעדר הגנה", טענה אשר נדחתה על ידי בית הדין הרבני הגדול וגם על ידי בית משפט זה בבש"פ 2137/16. בית הדין הרבני הגדול גם התייחס בהרחבה ליתר הטענות הפרוצדורליות הנטענות, אשר חלקן נטענו באיחור ניכר ודחה אותן באופן ענייני. בין טענות אלו, הטענה כי פסק הדין המחייב את הבעל במתן גט מעולם לא הומצא לו; כי לא התקבלה בקשת המבקש להעיד את הבעל באמצעים טכנולוגיים; כי הליך הביזון התנהל שלא על פי כללי הפרוצדורה המיוחדים המתאימים להליך מעין זה. היועץ המשפטי התייחס גם לטענת המבקש כי בהיעדר חיוב ספציפי ומדויק נגדו באשר לצעדים המדויקים שעליו לעשות, הרי שלא ניתן להטיל עליו כל סנקציה. במקרה דנן, אחרי שהוכח כי המבקש הוא הגורם לבעל להפר את הצו, בצדק קבע בית הדין כי אין מקום לקבוע פעולה ספציפית ומוגדרת שעל המבקש לעשות כדי שתוציא אותו מחזקת היותו מפר. המבקש נדרש לפעול בכנות ובאמצעות פעולות אמיתיות כדי להראות שהוא מנסה באופן ברור למנוע את ההפרה שגרם, אף אם לא יעלה בידו למנוע את הפרת הצו על ידי הבעל. אדרבה, אם יפורטו אחת לאחת אותן פעולות שמצופה מהמבקש לבצע, הדעת נותנת שהוא יבצע אותן ללא כוונה אמיתית להביא לכלל התוצאה המיוחלת, אלא רק, שוב, בדרך של לצאת לידי חובה. או אז, גם יטען כי ביצע את כל המוטל עליו לבצע. באשר לטענת המבקש על מידתיות ויעילות סנקציית הקנס שהוטלה עליו, עד היום הסנקציות עוכבו

ולא נאכפו כלל, כך שאין לשעות לטענה כי מדובר בסנקציה שאינה יעילה.

29. עוד טען היועץ המשפטי כי אין לקבל גם את טענות המבקש לגופן של העדויות והראיות אשר הוצגו בבית הדין האזורי ונבחנו גם בבית הדין הגדול. ראשית, לגבי הטענות בעניינם של העדים שנחקרו במסגרת ההליך הראשון, הרי שניתנה התייחסות מפורטת על ידי בית הדין האזורי ואף על ידי בית הדין הגדול, והובהר כי במקרה זה העדויות והראיות מצטרפות לכדי מסכת ראיתית אחת התומכת בעדויות הישירות יותר, ובעדותו המשמעותית של הרב גמליאל. עוד נטען כי טענות המבקש באשר להערכת אמינות העדים שנשמעו במסגרת ההליך השני, הינן טענות ערעוריות במהותן ומהוות הלכה למעשה חזרה של אותן טענות שנטענו על ידו במסגרת הערעור לפני בית הדין הגדול.
30. באשר לטענות המבקש בדבר הפיכת נטל הראיה. לאחר שהוכח כי המבקש הביא להפרת הוראות בית הדין, עליו להוכיח אקטיבית כי הוא חדל מלהיות מפר. היועץ המשפטי הפנה לנימוקי בית הדין הרבני הגדול, אשר חידד כי על אף שתכליתן של הסנקציות על פי פקודת בזיון בית משפט היא לשם כפיית הממרה להביא לקיומו של צו בעתיד, ולא עונש על העבר, הרי שקיימת אפשרות להטיל סנקציה הכוללת רכיב "עונשי" המתבסס על הפרה שנעשתה בעבר, והמתריע בממרה לבל יחזור על מעשיו לעתיד. משכך, מעת שהוכח כי אדם המרה צו שיפוטי, הרי הוא מוחזק כמי שעשוי לחזור על כך גם בעתיד, ומעתה מוטל עליו הנטל להוכיח ולשכנע בפעולות אקטיביות וברורות כי לא יפר עוד את הצו.
31. היועץ המשפטי ציין עוד כי במסגרת ההליכים המשפטיים שהתקיימו במקרה דנן, אף אירע אירוע יוצא דופן, המצטרף לתמונה הכוללת המצביעה על עמדתו ופעולותיו האמיתיים של המבקש ביחס לעיגונה של כלתו. זאת, כאשר בא כוחו דאז, עו"ד שרגא, מנע באופן מכוון ניסיון של אחיו של הבעל, ליזום קידום פתרון סרבנות הגט, וזאת במבואת בית המשפט העליון בסופו של הדיון שהתקיים בבש"פ 2137/17. עו"ד שרגא אף הבהיר במהלך חקירתו כי אסר על האח לשוחח עם באת-כוחה של המשיבה בשל היותו "צד". מאז אותה פניה מצד בא-כוחו של המבקש, האח נרתע ולא פנה עוד אל המשיבה או אל אגף העגונות לשם מציאת פתרון, ואף ניסיונות לפנות אליו לחידוש היוזמה שהחל בה, לא צלחו. הדבר מצביע בראש ובראשונה על מגמתם של המבקש ובאי-כוחו, לפעול להנצחת עיגונה של המשיבה תוך חיסול מידי של כל ניסיון המתעורר לסיום פרשת העגונות. בנסיבות אלו מערכת בתי הדין הרבניים לא תחדל מלמצוא דרך חוקית וכשרה אשר תביא להצלתה של המשיבה מעגונותיה, בתקווה כי מאמצי הצלחה יביאו לפריצת דרך ותשועה גם לנשים עגונות אחרות המצויות באותו מצב שבעליהן שוהים מחוץ לישראל.
32. המשיבה הגישה גם היא תגובה קצרה לבקשה במסגרתה התבקשה דחייתה על הסף. לטענתה, במסגרת הליך זה מנסה המבקש "בדרך עוקפת בית דין רבני" להביא לביטול הקביעות העובדתיות של בית הדין הרבני האזורי ביחס לשותפותו הפעילה בעיגונה, דבר אשר לא ניתן לעשות. עוד ציינה המשיבה כי מהמידע המצוי בידיה עולה כי למרות הכחשות המבקש, מתקיים קשר רציף בינו לבין בנו, אשר מביא לעיגונה המתמשך, וכל ניסיונותיה לשכנע את המבקש ובנו להוציאה מעגונותיה, עלו בתוהו. הלכה למעשה המבקש לא עשה דבר כדי לשכנע את בנו לגרשה. ודאי לא במאמצים כנים. למבקש ניתנה האפשרות לצאת מישראל כדי לבקר את בנו ולשכנע אותו באופן בלתי אמצעי להתגרש מהמשיבה. ברם, תחת זאת הוא בחר להישאר בישראל ולשלוח שליחים שונים רק בשביל הנראות ולצאת לידי חובה. היא הבהירה כי הסכימה לוותר על כל זכויותיה הממוניות ובלבד שיינתן לה גט. אלא שהמבקש ובנו עומדים במריים ומסכלים פעם אחר פעם את מתן הגט, בתואנות שונות. עוד עמדה המשיבה על חוסר ניקיון כפיים אשר בה לוקה הבקשה, זאת כאשר לטענתה המבקש מציג לפני בית המשפט מצג שווא ביחס ל"משא ומתן" אשר כביכול מתנהל בין הבעל לבניה. לא רק שהמבקש טוען כי אינו בקשר עם בנו - ומכאן כי לא ברור כיצד נטען כי הוא יודע על קיום משא ומתן בין הצדדים כאשר אין עוד מחלוקת בדבר מתן הגט אלא רק "בדבר מקום נתינתו" - הרי שמדובר בטענה שאין לה

כל בסיס במציאות. למגינת ליבה של המשיבה, נתברר כי כל ה"משא ומתן" אשר נוהל נעשה למראית עין בלבד, ולא נשא כל פרי. בחודשים האחרונים ניסיונותיה של באת-כוחה ליצור קשר עם באי-כוחו של הבעל אף כשלו, ופניותיה אליהם לא נענו כלל.

33. ביום 30.3.2020 נערך דיון לפנינו. במהלך הדיון הוסיף המבקש כי טענותיו לא נבחנו מעולם לגופן. הלכה למעשה מטיל בית הדין על המבקש חובה אקטיבית להביא לכך שהבעל ייתן גט למשיבה, כאשר החובה הפוזיטיבית המוטלת עליו לטרוח ולעמול להשגת גט לאישה אינה יכולה להשתלב בגדרי הליכי בזיון בית משפט. פעילות המבקש להשגת "היתר מאה רבנים" עבור בנו מוכיחה דווקא כי המבקש פעל לטובת מתן גט על ידי הבעל, שכן השגת היתר כאמור מותנית בהפקדת גט על ידי הבעל [בהערת אגב יצוין כי טיעון זה הביא להגשת בקשות נוספות, לאחר שהסתיים הדיון בתיק, כאשר הגיש המבקש "בקשה להוספת אסמכתאות" במסגרתה ביקש לצרף אסמכתאות הלכתיות המצביעות על כך שקבלת היתר מאה רבנים כאמור מחייבת הפקדת גט על ידי הבעל, לגביה הוגשה בקשת רשות להגיב מטעם היועץ המשפטי, ותשובת המבקש לתגובה]. כמו כן חזר המבקש על הטענה כי הבעל לא זומן לעדות ולא נחקר, מבלי שנשמעה ראייה מהותית לכך; כי העדויות שהובאו מטעמו במסגרת ההליך השני נדחו שלא כהלכה; שנפלו פגמים פרוצדורליים בהליך. מנגד הבהיר היועץ המשפטי כי המבקש מוחזק כמי שעשה פעולה קיצונית וקשה כדי שהאישה תהא עגונה בכך שפעל להשגת היתר מאה רבנים, ולא הוצגה פעולה המרפאה זאת. עוד חזר על הטענה כי אפקטיביות הסנקציה אינה יכולה להיבחן עדיין, שעה שעוכב תשלום הקנס עד כה. גם בא כוח המשיבה הוסיף משלו וטען כי המבקש לא עשה דבר משמעותי כדי להוכיח שבאמת ובתמים ניסה לשכנע את בנו לתת גט לאשתו.

34. בשולי הדברים יצוין כי לאחר שהסתיים הדיון לפנינו, ביום 8.4.2020 הגיש המבקש בקשה לעדכן את בית המשפט בדבר פסק דינו של בית הדין הרבני הגדול אשר ניתן ביום 3.4.2020 (תיק 1063350/3) בנוגע להוצאות שהוטלו עליו וההוצאות האישיות שהוטלו על באי-כוחו במסגרת ההליכים שהתנהלו בבית הדין הרבני האזורי. בית הדין הגדול קיבל את הערעור באופן חלקי, והקטין את ההוצאות במחצית.

דיון והכרעה

35. טרם אדרש לטענות העומדות בלב הבקשה, אקדים ואומר כי רוב רובן של טענות המבקש במישור הפרוצדורלי נדונו ונדחו זה מכבר לפני הערכאות השונות, לרבות בית משפט זה, ואין עוד כל מקום לשוב ולהידרש להן, וודאי לא במסגרת זו. טענתו המרכזית של המבקש בהקשר זה, כי בגין הכשל שנפל בשינוי מעמדו מעד לבעל דין - אשר גרם לו לטענתו לעיוות דין "הגדול ביותר", שכן על פי הטענה הדבר הביא לכך שניתן נגדו פסק דין "בהיעדר הגנה" - אין בה כל ממש. טענות אלה נדחו לאחר דיון ובחינה על ידי בית הדין הרבני הגדול בפסק דינו שניתן בגדרי ההליך הראשון ביום 8.8.2016, ואין אנו נדרשים לחזור על כל נימוקי פסק הדין שניתן.

36. די אם אציין, ולו כדי שלא להותיר ספק קל שבקלים, כי כפי שגם פירט בית הדין הגדול (פסקה 2ד לפסק הדין מיום 8.8.2016), עוד טרם החלו הדיונים לפני בית הדין האזורי במסגרת ההליך הראשון, קבע בית הדין בהחלטתו מיום 24.2.2016 כי הדיונים יסובו גם בעניין הבקשה לנקיטת אמצעים כנגד הורי הבעל - המבקש ורעייתו - וזאת על פי פקודת בזיון בית המשפט. גם התנהלות המבקש ורעייתו במסגרת ההליך שהתנהל לפני בית הדין האזורי מצביעה באופן חד-משמעי על כך שהיה להם ברור וידוע כי הם אינם עוד בגדר "עדים". חרף האמור, המבקש אף שב וחזר כאמור על הטענה כי פסק הדין שניתן על ידי בית הדין האזורי בגדרי ההליך הראשון, ניתן "בהיעדר הגנה". אלא שטענה תמוהה זו מוטב לה שלא הייתה נטענת, קל וחומר שלא היה מקום להעלותה שוב ושוב לפני בית משפט זה. לא רק שבית הדין

הגדול התייחס לטענה זו בהרחבה, בקבעו בצדק רב כי אין לו למבקש להלין בעניין זה אלא עצמו (פסקה ד1), אלא שגם בית משפט זה אמר את דברו בעניין זה כבר במסגרת בש"פ 2137/16 (פסקה י').

37. אין גם מקום להידרש ליתר טענות המבקש בדבר כשלים פרוצדורליים נוספים שנפלו לטענתו בהליך (ביניהן הטענה בעניין סדרי הדין לפיהם התנהל הליך בזיון בית משפט והטענה כי הוא כלל לא ידע על קיומו של פסק הדין המחייב את בנו במתן גט). אין כל בסיס לטענה כי למבקש נגרם עיוות דין. ההיפך הוא הנכון. עיון בפסקי הדין ובהחלטות שניתנו על ידי בית הדין הרבני על שתי ערכאותיו ובית משפט זה מגלה, כי לא יכולה להיות מחלוקת אמיתית כי יומו של המבקש ניתן לו, לא פעם אחת ולא פעמיים. התקיימו דיונים רבים, וניתנה למבקש אף הזדמנות נוספת וחוזרת להביא עדים מטעמו ולהציג "ראיות חדשות", וזאת אף לאחר שבחר להימנע לעשות כן במסגרת ההליך הראשון. הוא היה מיוצג והקנס הושט בפניו. אין עוד כל מקום, בנסיבות אלו, לשעות לטענותיו בעניין זה. מכאן מתבקשת המסקנה כי יש להידרש רק לטענתו המרכזית של המבקש כי לא התקיימו התנאים להטלת סנקציה עליו לפי פקודת בזיון בית משפט.

38. סעיף 6 לפקודת בזיון בית המשפט מסמך מוסדות שיפוטיים "לכופ אדם בקנס או במאסר לצית לכל צו שניתן על ידם והמצווה לעשות איזה מעשה או האוסר לעשות כל מעשה". מדובר בהליך המצוי בתווך שבין הליך אזרחי לבין הליך פלילי, והוא נושא אופי מיוחד (ראו למשל: רע"א 3888/04 שרבט נ' שרבט, פ"ד נט(4) 49, 57 (2004) (להלן: עניין שרבט)). כלל הוא כי את השימוש בכלי האכיפה לפי פקודת בזיון בית משפט ראוי להגביל למקרים המתאימים והקשים בלבד, כאשר מדובר בהליך שיורי אשר יש לנקוט בו רק אם לא קיימת דרך אחרת לאכוף ביצוע פסק דין באמצעים פוגעניים פחות (בש"פ 7491/18 פלוני נ' פלונית, פסקה 5 (5.12.2018)); אורי גורן סוגיות בסדר דין אזרחי כרך א 943-944 (מהדורה 13, 2020)). תכלית הסנקציות - קנס או מאסר - היא אכיפתית ולא עונשית. היא נועדה להביא לציות להחלטה שיפוטית שלא קוימה, ולא להעניש את המפר (ע"פ 6/50 לויט נ' אנגל, פ"ד ד 459, 462 (1950)); ע"א 24/78 ויטקו כימיקלים בע"מ נ' סלמאן, פ"ד לג(3) 101, 105, 107 (1979); ע"פ 2595/13 סופר נ' ארז איתן עו"ד, פסקה 14 (29.9.2014); בש"פ 4072/12 פלוני נ' בית הדין הרבני הגדול, פסקה 25 (7.4.2013) (להלן: בש"פ 4072/12); בש"פ 701/18 פלוני נ' פלונית (11.2.2018)). הגם שסעיף 6 לפקודת בזיון בית משפט אינו קובע גבול עליון או תחתון לסכום הקנס או לתקופת המאסר אותו רשאי בית משפט (או בית דין) להטיל לצורך כפיית ציות, אין מדובר בסנקציה בלתי מוגבלת והיא נגזרת ממידת ההכבדה הדרושה כדי להשיג את המטרה של ציות לצו הרלוונטי (ע"פ 6658/05 פרידמן נ' קבוצת לב אופיר בע"מ, פסקה 9 (8.6.2006); בש"פ 4266/18 פלונית נ' פלוני, פסקה 6 (31.5.2018)). כמו כן, לאור אופיו של ההליך, אין מקום לנקיטת הליך לפי סעיף 6 לפקודת בזיון בית משפט אם אכיפת הצו השיפוטי אינה אפשרית (ע"פ 519/82 גרינברג נ' מדינת ישראל, פ"ד לז(2) 187 (1983)). לעומת זאת, אם נמצא כי קיום הצו אפשרי, וקיים חשש סביר כי הצו לא יקוים בעתיד, יש מקום לנקיטת הליך ביזיון במבט צופה פני הבאות (ע"פ 517/06 מנור נ' KPMG Inc, פסקה 12 (24.7.2007) (להלן: עניין מנור)).

39. לצורך הטלת סנקציה מכוח פקודת בזיון בית משפט, יש לקבוע כי הייתה הפרה של צו שיפוטי. לעתים התמונה הראייתית פשוטה, והפרת הצו השיפוטי אינה נתונה כלל במחלוקת. ברם, לעתים, וכך גם בענייננו, בין הצדדים ניטשת מחלוקת עמוקה בדבר התשתית העומדת בבסיס השאלה אם אכן הצו הופר. בפסיקת בית משפט זה נקבע כי הרף הראייתי הנדרש להפרתו של הצו, כדי להטיל סנקציות מכוח פקודת בזיון בית משפט אינו אחיד. על רף ההוכחה בכל מקרה להיקבע על פי טיב ההפרה ומידת הענישה הצפויה בגינה (בש"פ 2137/16, פסקה כ"ד). עם זאת הוכרע כי חיוב מפר במסגרת הליך ביזיון בית משפט אינו טעון הוכחת יסוד נפשי מיוחד, וניתן לחייבו אף אם פעל בתום לב (ע"פ 2351/95 "מובי" בירנבאום בע"מ נ' שמעוני, פ"ד נא(1) 661, 669 (1997); בש"פ 4445/01 גל נ' קצובשווילי, פ"ד נו(1) 210, 218 (2001) (להלן: עניין גל)).

40. אכן, במקרה זה מדובר בסיטואציה ייחודית, שבה מוטלת סנקציה על אביו של סרבן גט, לאחר שבית דין רבני השתכנע בהשפעה המשמעותית והדרמטית שיש לאב על הבן ועל מצב הדברים הקיים. אין מדובר במקרה שגרתי. ברם, הלכה היא כי כאשר הנסיבות מחייבות זאת, ניתן להוציא צו לפי פקודת בזיון בית משפט כלפי כל אדם שסייע או הביא להפרת הצו השיפוטי, אף אם הוא "גורם זר" להליך העיקרי ולא היה בעל דין בו (ע"א 371/78 מוניות הדר לוד בע"מ נ' ביטון פ"ד לד(4) 232, 239-238 (1980) (להלן: עניין מוניות הדר לוד); בש"פ 2137/16, פסקה כ"ב; רע"א 8718/17 אקטיב ויז'ן בע"מ נ' מוקד הפרסום הארצי - פרסום מטרה בע"מ, פסקה 4 (25.3.2018)). כפי שהבהיר בית משפט זה בפי המשנה לנשיאה א' רובינשטיין (גם כן בעניינו של המבקש כאמור, בבש"פ 2137/16):

"בידי בית הדין להטיל סנקציות מכוח סעיף 7א לחוק כפיית ציות וסעיף 6 לפקודה אף על מי שלא כלפיו כוון פסק הדין המקורי, אם התברר שהוא הגורם להפרתו של הצו; וכי על מנת להטיל עליו את הסנקציות יש להראות, כי הוא מפר - או גורם להפרתו - של צו שיפוטי; כי יש ביכולתו להביא לסיום ההפרה; וכי הסנקציות הן הדרך הראויה להביא לאכיפתו של הצו השיפוטי. המציאות האנושית מזמנת לא אחת מקרים כאלה, של השפעה ותלות המציבים את המפר ה"פורמלי" בחזית, אך מאחוריו מפר "אמיתי" או "מהותי"..." (פסקה כ"ה).

האפשרות להטיל אחריות גם על גורם "זר", אשר התנהגותו מביאה להפרת הוראה שיפוטית, הינה אף רצויה ונכונה לעיתים מבחינת מדיניות משפטית. יש בה כדי לשרת את התכלית שעניינה כיבוד פסקי דין והגשמת שלטון החוק, ולקדם הן את אינטרס הפרט והן את אינטרס הכלל (עניין מוניות הדר לוד, עמ' 241). עם זאת ברי, כי את ההחלטה אם להטיל סנקציות על אדם שלא היה צד להליך העיקרי, יש לקבל בהתייחס לנסיבותיו של כל מקרה ומקרה.

41. בפי המבקש טענות רבות בקשר להתקיימות התנאים המאפשרים הטלת סנקציה מכוח פקודת בזיון בית משפט. לשיטתו, הוא לא גורם להפרתו של צו משום שהוא אינו בקשר עם בנו; אין ביכולתו להביא לסיום הפרת הצו על ידי בנו; אין המדובר בדרך ראויה להביא לאכיפת הצו השיפוטי. ניתן לחלק אפוא את עיקר טענותיו לשלוש קבוצות עיקריות: (א) טענות נגד הקביעה העובדתית כי הוא הגורם להפרת צו שיפוטי, כאשר לטענתו המשיבה לא הציגה בדל ראיה לכך, ונטל ההוכחה בעניין זה כלל לא הורם; (ב) טענות נגד "העברת נטל ההוכחה" על כתפיו, להוכיח כי פעל באופן אקטיבי להסרת ההפרה וזאת כאשר חיובו הוגדר באופן עמום; (ג) טענות נגד אפקטיביות מתן הצו. כפי שיפורט להלן, דין טענות אלה להידחות, אחת לאחת.

42. עיון בפסקי הדין של בית הדין הרבני האזורי ובית הדין הרבני הגדול, הן במסגרת ההליך הראשון והן במסגרת ההליך השני, מגלה כי אין עילה להתערב בממצאים העובדתיים שנקבעו, כמו גם בקביעה כי התגבשה באופן מובהק התשתית העובדתית המצדיקה הטלת סנקציה על המבקש. אין גם מקום להתערב באיזון שערך בית הדין הרבני, על ערכאותיו, באשר לסנקציה שיש להטיל על המבקש.

43. ראשית, יש להעמיד דברים על דיוקם בהתייחס לטענת המבקש נגד קביעות שניתנו כביכול בבית משפט זה בקשר למסגרת הראייתית שהתבררה בהליך הראשון. זאת בהינתן ניסיונו של המבקש לקרוא לתוך פסק הדין שניתן במסגרת בש"פ 2137/16 קביעות העומדות לזכותו. כך נטען כי במסגרת פסק הדין האמור נקבע כי פסק דינו של בית הדין האזורי ניתן בהסתמך על ראיות התביעה בלבד, ללא שמיעת ראיות ההגנה, ועל כן הוחזר הדיון לבית הדין האזורי לצורך הליך ראיות שני (פסקה 21 לבקשה). לא מיניה ולא מקצתיה. במסגרת בש"פ 2137/16 דחה בית משפט זה מכל וכל את טענות המבקש כי פסק הדין שניתן בבית הדין האזורי במסגרת ההליך הראשון ניתן "בהיעדר הגנה". אף

הובהר כאמור, כי על כך שלא חקר המבקש את העדים ולא הגיש סיכומים, אין לו להלין אלא על עצמו. הדיון הוחזר לבית הדין האזורי אך ורק לצורך בחינת העדויות והראיות החדשות שהמבקש טען שיש באמתחתו אשר מוכיחות כי הבעל אינו נדרש לדרישותיו. זאת משום שנקבע שהערכאה אשר עליה לברר אם יש בראיות הנוספות כדי להביא למסקנה כי הצו הפך בלתי יעיל, זו הערכאה הדיונית הרלוונטית. לא פגם דיוני או מהותי בהליך הוא שהביא להחזרת הדיון לבית הדין האזורי, כי אם הצורך בבחינת ראיות חדשות אשר נולדו רק לאחר תום ההליך בבית הדין ובהן תלה המבקש את יהבו.

44. שנית, נקודת המוצא לדיון היא, כי ניצבת משוכה גבוהה מאוד בפני המבקש אשר תוקף קביעות עובדתיות נחרצות של שתי ערכאות בית הדין הרבני, המתבססות על התרשמות בלתי אמצעית, קביעת ממצאי מהימנות וחקירת עדים (וראו: בש"פ 4072/12, פסקה 30). בית הדין הגיע למסקנה ברורה וחד-משמעית לאחר שנדרש לעדויות השונות ולראיות שהוצגו בהרחבה, כי המבקש הוא הגורם המרכזי העומד מאחורי סרבנות הבעל בעוד הבעל כלל אינו משתתף בפגישות העוסקות בענייני אשתו ובסוגיית הגירושין. בית הדין נתן משקל משמעותי לעדותו של הרב גמליאל, אשר פגש את המבקש באופן ישיר וניהל עמו משא ומתן, והעיד באופן נחרץ על כך שהמבקש הוא זה אשר הציב תנאים שבלעדיהם לא יינתן הגט. לעדות זו הצטרפו עדויות נוספות של גורמים אשר היו בקשר עם המבקש בעניין נישואי בנו. גם מעדויות אלו עולה מעורבותו המוחלטת של המבקש בסרבנות בנו, כאשר בית הדין הרבני הגדול גם התייחס בהליך הערעור לטענות שהעלה המבקש לגביהן בדבר קבילותן, מהימנותן והסתירות שנטען שנתגלו בהן. לפסיפס הראייתי הצטרפה גם הקביעה כי המבקש נמצא בקשר עם הבעל, תומך בו כלכלית, מפרנס אותו ומתנכר למשיבה.

45. לא מצאתי כי יש דבר בטענות המבקש כדי לשמוט את הקרקע תחת קביעותיו העובדתיות המבוססות של בית הדין הרבני על ערכאותיו. בשולי הדברים יצוין כי בית הדין גם התייחס לכך שהמבקש פעל להשיג היתר מאה רבנים עבור בנו, ואף כי המבקש העלה טענות שונות בעניין נפקותה של פעולה זו לגבי שאלת הסרבנות, נראה כי אין חולק כי אכן פעל כאמור. הטענות בדבר המשמעות שיש לייחס להשגת היתר מאה רבנים (אותן העלה המבקש בהרחבה בעיקר במסגרת בקשה שהוגשה לאחר תום הדיון לפנינו), אין בכוחן לשמוט את הקרקע מתחת הקביעות בדבר התשתית הראייתית כולה. זאת גם בהתחשב בין היתר בדברי בא-כוח המבקש לפני בית הדין הרבני במסגרת ההליך הראשון בו אמר מפורשות כי: "אין לנו תשובה על היתר מאה רבנים" (פרוטוקול מיום 6.6.2016, שורה 195 וכפי שמצוטט בתוך פסק דינו של בית הדין הרבני הגדול מיום 8.8.2016); ובקביעות בית הדין באשר לעדויות השונות שנשמעו (ביניהן עדות הרב גמליאל) על פיהן "רכישת" היתר כאמור נועדה להביא להמשך עגינות המשיבה.

46. זאת ועוד, במסגרת הליך שמיעת הראיות השני, נשמעו עדויות שונות מטעם המבקש, אליהן נדרש בית הדין בהרחבה וזאת הרבה מעבר למסגרת שהותוותה על ידי בית משפט זה בבש"פ 2137/16. היינו בבחינת הראיות בעניין פגישת הרב גרוסמן ושליחותו של עו"ד שרגא. לאחר עיון ובחינה של עדויות אלו מצא בית הדין כי אין הן תומכות בטענות המבקש. גם בעניין זה לא מצאתי כי טענות המבקש מצדיקות התערבות בקביעות אלו. למעלה מן הצורך יצוין כי מקריאת פסקי הדין של ערכאות בית הדין הרבני בהליך השני, עולה כי קשה עד מאוד למצוא בעדויות האמורות תמיכה בטענות המבקש. כפי שהבהיר בית הדין, מעדותו של הרב גרוסמן עולה באופן חד-משמעי כי הוא כלל אינו מכיר את המבקש, אינו מכיר את הרקע לפרשת העגינות וכלל לא שוחח עם המשיבה בעניין. הרב גרוסמן העיד כי במהלך הפגישה אמר הבעל כי אביו ואחיו ניתקו עמו קשר, אך לפגישה הגיע מלווה עם אחיו, מר יוסי הופמן. באשר לטענה כי המבקש פועל להשגת גט הבהיר הרב גרוסמן: "אני הבנתי האבא לוחץ שייתן גט, אם טעיתי אז טעיתי, אני לא דיין, אני רואה אותו פעם ראשונה." בצדק גם קבע בית הדין כי "התרשמות" בא-כוחו של המבקש דאז, עו"ד שרגא, בדבר עצמאותו של הבן, קשה ליתן משקל ממש. המבקש הלין על ההנחות שהניח בית הדין האזורי, רמיזות בדבר התנהלות מעוותת מצד העדים, השערות בדבר בצע כסף שעמד מאחורי העדות ואף "דעה קדומה" שהביע בית הדין טרם

הושמעה העדות וכיו"ב. אלא שלא מצאתי כי יש בטענות אלה כדי להביא למסקנה שיש בכוחן של עדויות אלה כדי לעמוד באופן חזיתי נגד הקביעה המבוססת על תשתית ראייתית רחבה בעניינו של המבקש.

47. ועוד, למבקש ניתנה הזדמנות נוספת במסגרת ההליך השני, להביא עדים וראיות מטעמו שיתמכו בטענותיו, לאחר שוויתר על ההזדמנות לעשות כן במסגרת ההליך הראשון. במסגרת שני ההליכים, לעדותו של הבעל היו יכולות להיות השלכות דרמטיות ומשמעותיות ביותר. מה למבקש להסתפק בשברי ביטויים ומילים שנלקטו על ידי גורמים שונים אשר באו עם הבעל בדין ודברים, להוכחת טענותיו, חלף זימונו של הבעל לעדות בלתי אמצעית לפני בית הדין? אך המבקש לא ניצל הזדמנות זו, ולא רק שלא הציג כל פניה לזימון הבעל להעיד, אלא בא בטענות למכביר בדבר אי-זימונו של הבעל לדיונים על ידי המשיבה או בית הדין. כל שעשה המבקש הוא להסתפק בהגשת בקשה להעיד את הבעל באמצעים טכנולוגיים (בקשה אשר נדחתה על ידי בית הדין). קשה להלום התנהלות זו.

48. משכך ובצירוף כל יתר הנסיבות, גם הטענות כי לא היה מקום ליתן משקל לאותן העדויות המצביעות על ההשפעה שיש למבקש על הבעל, נוכח העובדה שרובן מתייחסות לאירועים שהתרחשו לפני זמן רב, אינן ממין העניין. התשתית העובדתית שהוצגה על ידי בית הדין הרבני מתייחסת להשפעת המבקש על הבעל במשך שנים ועד לימים אלו ממש. עדותו הישירה של הרב גמליאל בעניין זה, ועל כך אין חולק, הינה עדכנית ביותר. המבקש עצמו, במהלך הדיונים לפני בית הדין הרבני, נתפס בסתירות רבות באשר למידה שבה הוא נמצא בקשר עם בנו והוא נמנע כאמור מלזמנו לעדות ישירה, על מנת שתובהר התמונה. הוא שב ומתנער מכל אחריות בהתחמקויות שונות ומשונות, על פיהן אין בידו מה לעשות בעניין הגט. הוא אף מסרב באופן עקבי להביע הסתייגות אמיתית ועמוקה ממעשי בנו. בפעם אחת אף נפלט מפיו "לאף אחד אין השפעה" על הבעל על מנת שייתן גט, וזאת למה? "כי הוא צודק" (דיון מיום 16.5.2016, שורות 414-416; כפי שצוטט בפסק דינו של בית הדין האזורי מיום 23.8.2018). דברים אלה אינם עולים בקנה אחד עם טענת המבקש כי התשתית על בסיסה נקבעו הקביעות העובדתיות ישנה ואינה מעודכנת. זאת ועוד, בנסיבותיו הייחודיות של מקרה זה, חלוף הזמן והעובדה שהבעל עומד במריו במשך שנים לתת גט למשיבה, אינן מסוג העובדות אשר יכולות לסייע למבקש. הדברים באים לידי ביטוי חריף בכך שהמבקש זוקף לרעה את העובדה שעדותה של המשיבה - הנתונה בעגינותה, מסורבת גט במשך שנים כה רבות - התייחסה לשיחה עם המבקש, שהתרחשה בעבר הרחוק, בשנת 2005.

49. בנוסף, אין לשעות לטענת המבקש מהסוג השני שפורט לעיל בדבר הפגם שנפל כביכול בכך שהוטל עליו נטל ההוכחה להוכיח במסגרת ההליך השני, כי הוא אינו מביא עוד להפרת הוראה שיפוטית. כאמור לעיל, ההליך השני נועד לשמיעת ראיות חדשות, לבחינה אם יש בכוחה של התשתית העובדתית המעודכנת להטות את הכף לטובת איון של הסנקציות שהוטלו, אם לאו. בכך יש די כדי לדחות את טענות המבקש בדבר "היפוך" נטל ההוכחה כאמור. בית משפט זה לא קיבל במסגרת בש"פ 2137/16 ולו טענה אחת מטענות המבקש, באשר לפגמים שנפלו בהליך הראשון ובקביעות העובדתיות שהושתו על פיו. שעה שלא נמצא כי יש בכוחן של הראיות החדשות עליהן ביקש המבקש להסתמך - ואף על עדויות נוספות שהציג ובית הדין היטה אוזנו לשמוע - כדי לבסס את הטענה כי הבעל אינו נשמע לדרישת אביו, הרי שלא נפל פגם בכך שבית הדין מצא כי התשתית העובדתית שנקבעה נותרה על כנה. ממילא גם אין מקום לטענת המבקש כי מכך שהמשיבה לא הציגה ראיות לחובתו במסגרת ההליך השני, משמעותה כי היא לא עמדה ב"נטל ההוכחה" המוטל עליה כ"מגישת הבקשה".

50. רביעית, גם טענת המבקש כי חיובו עמום וכללי באופן שאינו מאפשר לנקוט נגדו בהליכי אכיפה, בעוד שהפעולות אותן הוא נוקט אינן נלקחות בחשבון, אינה ניתנת להתקבל. אכן, נקבע כי צו שיפוט שאכיפתו מתבקשת לפי פקודת בזיון בית משפט צריך להיות בעל תוכן ברור וחד-משמעי, בעוד שצו הלוקה בדו-משמעות או ערפול, או

שמשמעותו אינה נהירה די הצורך, אינו מתאים להליכי אכיפה לפי הפקודה (עניין מנור, פסקה 14; עניין שרבת, פסקה 12; רע"פ 7148/98 עזרא נ' זלזניאק, פ"ד נג(3) 337, 348 (1999)). עם זאת, אין עניינו במקרה שבו פרשנות הצו השיפוטי שנויה במחלוקת (השוו: בר"מ 7374/09 מדינת ישראל - משרד הפנים נ' אגימורה (21.10.2009)). במקרה זה, הצו שניתן נגד המבקש ברור ואינו לוטה בערפל כלשהו. המבקש נדרש להסיר את ההפרה, אשר באה לידי ביטוי בהשפעה שיש לו על סרבנות הגט של בנו. אין מחלוקת כי ניתן פסק דין המחייב את הבן במתן גט. בית הדין קבע כי הגורם שעומד מאחורי סרבנות הבן ליתן גט לאשתו הוא המבקש. משמעות הדברים ברורה וחדה. "היתממות" המבקש כי אין הוא יודע אלו פעולות יש בכוחו לעשות, או כי הוא אינו יכול לעשות דבר, אינה יכולה להתקבל. אינני מוצא גם כל עילה להתערב בקביעת בית הדין הרבני הגדול, כי משנמצא שהמבקש פעל להשפיע על בנו להפר צו שיפוטי, עליו להראות כי פעל פעולות נגלות לעין לשם הבאת בנו לסיום פרשת העגינות. ויודגש, כפי שהבהיר בית הדין הרבני פעם אחר פעם, לא מתן הגט בפועל היא הפעולה אותה התבקש המבקש להשיג, שכן מובן לכל כי אין מדובר בפעולה אשר מצויה בטווח הפעולות הנתונות בידו. אלא שעל המבקש לפעול לשם הבאת בנו לנתינת גט לאשתו, בהיתן התשתית המצביעה על מידת ההשפעה שיש לו על סרבנות הבן.

51. במסגרת זו אינני מוצא מקום להתערב בקביעות בית הדין הרבני כי המבקש לא תמך בראיות חיצוניות משמעותיות את טענותיו כי נקט ב"מאמצים" שונים לפעול ולשכנע את הבן לשחרר את המשיבה מכבליה. הצהרות גרידא או אמירות בעלמא אינן בעלות משקל משמעותי בעניין זה. כפי שגם נפסק בעבר, אין זה ראוי להימנע מלעשות שימוש בסמכות הקבועה בפקודת בזיון בית משפט רק משום שהממרה מצהיר כי לא ימרה את הצו בעתיד (ע"א 24/78 ויטקו כימיקלים בע"מ נ' סלמאן, פ"ד לג(3) 106, 101 (1979); ע"פ 658/82 שמד"ר מעליות בע"מ נ' בן-צבי, פ"ד לח(1) 136, 140 (1984); רע"א 3901/12 Fundacio Gala-Salvador Dali נ' וי. אס מרקטינג (ישראל 2005) בע"מ, פסקה 7 (25.7.2012)). לעתים, בנסיבות המתאימות, גם אי-ציות לפסק הדין על ידי אחר עשוי לחייב את המפר לנקוט בצעדים מעשיים מסוימים ולא יאפשר לו להסתפק בהתנהגות פאסיבית (השוו: ע"פ 423/88 נלבנדיאן נ' נלבנדיאן, פ"ד מד(3) 126 (1990)). כגודל ההשפעה שהיו למעשים שהביאו להפרת ההוראה השיפוטית וכגודל המאמץ שהושקע בהן, משך ביצוע המעשים, תדירותם ועוצמתם - כגודל וכעוצמת המעשים שיש לנקוט בהם כדי להסיר את אותה הפרה. לעתים אף נדרש מאמץ כפול ומכופל. שכן, על מנת לדרדר את העגלה במורד ההר, נדרש מאמץ קל באמצעות דחיפה קלה. זאת לעומת המאמץ הנדרש לסחוב את העגלה חזרה במעלה ההר למקומו הקודם. נוכח קביעותיו העובדתיות של בית הדין הרבני על ערכאותיו, בדבר מידת ההשפעה והדומיננטיות שיש לייחס למבקש בקשר לסרבנות בנו, הרי שמקובל עליי לחלוטין שעל המבקש להראות שרשרת מעשים דומיננטית ומשמעותית לפחות באותה מידה שנמצא שהוא מנסה להניא את בנו מהמשך עגינותה של המשיבה.

52. ורק לשם ההמחשה באשר ל"מאמצי" המבקש, ניצבת חדה כתער תשובתו לבית הדין האזורי, לקראת תום הדיונים לפניו במסגרת ההליך השני, כאשר נשאל אם עשה דבר מה נוסף, מאז הדיון האחרון, כדי לשכנע את בנו. או אז הבהיר המבקש כי אין לו "מה לעשות" משום שהבעל אינו "מרים טלפון". והדברים מדברים בעד עצמם וכל המוסיף עליהם גורע.

53. ולבסוף באשר לטענות המבקש בעניין אפקטיביות ויעילות הסנקציות שהוטלו. אכן, הסנקציה שתוטל לפי פקודת בזיון בית משפט צריכה להיות כזו אשר תביא את הממרה לציית להוראה השיפוטית. לעתים, במקרים חריגים, טענה בדבר חוסר יכולת לקיים את הצו במישור המעשי, בצירוף חלופ הזמן, עשויה להביא למסקנה כי הסנקציה שננקטה אינה אפקטיבית עוד. הכול על פי נסיבות כל מקרה ומקרה, בהתחשב בין היתר בחומרת ההפרה ומשכה, במצבו של המפר, באינטרסים העומדים על הפרק ועוד שיקולים הרלוונטיים לעניין (ראו לאחרונה: ע"פ 491/20 אילוז

נ' י.א מרכז מזון כפר תבור בע"מ (28.1.2020). ברם, בנסיבות מקרה זה אין בטענה זו כדי להועיל למבקש. ראשית, לא למותר לציין כי בית הדין הרבני גם בחן את השאלה אם אין דרך פוגענית פחות לגרום למבקש לחדול ממעשיו ולאפשר את מתן הגט, וגם מצא כי סנקציה של מאסר - אשר הושתה עליו תחילה - אינה יעילה במקרה זה, ובמסגרת האיזון שערך מצא לנכון להטיל על המבקש קנס. שנית, לא רק שבענייננו מדובר בהטלת סנקציה של קנס, ולא מאסר, הרי שכפי שטען בצדק היועץ המשפטי, על אף שההליכים המתנהלים בענייננו של המבקש נמשכים מזה שנים, וזאת בין היתר לאור ההליכים הרבים בהם נקט המבקש, הרי שהסנקציה שהוטלה עליו לא נאכפה מעולם. המבקש לא שילם מעולם סכום כלשהו על חשבון הקנס שהושת עליו. משכך, הטענה בדבר "היעדר אפקטיביות" לא רק שהיא מוקדמת ואינה רלוונטית בעליל, הרי שבנסיבות העניין מוטב לה שלא הייתה נטענת.

54. עוד אציין כי טענות המבקש כי נשמטה הקרקע מתחת הפעלת הסנקציה כלפיו, ולו מן הטעם כי אין עוד מחלוקת בין הבעל והמשיבה בדבר עצם מתן הגט, אלא אך ורק בדבר מקום נתינתו, אינן מסוג הטענות אשר יש להידרש להן במסגרת זו. בעניין טענה זו אציין כי המבקש ביקש לבססה על אסמכתא בדמות מכתב מאת ראש אב בית דין צדק בברוקלין (נספח י"ז לבקשה), אשר כונה על ידי המבקש "פסק דין" על אף שתוכנו אינו מעיד עליו ככזה, ועניינו ב"שיחה" שהתנהלה, על פי הנטען, בין הבעל למשיבה. ברם, מעבר לעובדה שמתגובת המשיבה עולה כי אין כל התקדמות במשא ומתן בין הצדדים, ומעבר לכך שבקיאאותו הנטענת של המבקש בדבר הליכי המשא ומתן בין הבעל לאשתו אף אינה עולה בקנה אחד עם הטענה (שאינה עקבית) כי נותק הקשר עם בנו, הרי שאין מקום לבירור עובדתי של סוגיה זו על ידי בית משפט זה, במסגרת ההליך דנן.

מילות סיום

55. לקראת סיום אתייחס לטענה נוספת שהעלה המבקש, כי בית הדין הרבני ביקש לעשות בו "שימוש" לא ראוי כ"קלף מיקוח" וכ"בן ערובה" במסגרת הליך הגירושין, וזאת מבלי שיש בכך כל תועלת לקידום ההליך. על פי הטענה שהועלתה לפנינו במסגרת הדיון, עניין זה מקבל משנה תוקף מהאמור בתגובתו של היועץ המשפטי לבקשה, במסגרתה אף צוין כי מערכת בתי הדין הרבניים רואה במקרה זה מקור להשפעה על מקרי עגונות נוספים. ההליך, כך נטען על ידי המבקש, קיבל אופי ציבורי "למען יראו וייראו", באופן אשר יש בו כדי לפגוע בזכויותיו.

56. הדברים שנאמרו לעיל באשר לטענה בדבר היעדר אפקטיביות ההליך, רלוונטיים הם אפוא גם לעניין טענה זו. ברם, מצאתי לנכון להוסיף מילים אחדות באשר לאינטרס הציבורי העומד בבסיס כיבוד פסקי דין של ערכאות שיפוטיות, אשר מצא לו מקום גם במסגרת תגובת היועץ המשפטי. ביצועם של פסקי דין הוא עניין אשר יש בו אינטרס ציבורי ראשון במעלה. התכלית של הליכי בזיון פקודת בית משפט אינה מוגבלת רק לצדדים להתדיינות, והיא נוגעת גם לקידום האינטרס הציבורי כאמור (ראו גם: עניין גל, עמ' 219). עמד על כך בעבר השופט (כתוארו אז) א' ברק בציינו כי: "אי קיומם של צווים שיפוטיים פוגע גם בציבור כולו, במעמדה של הרשות השופטת, ובתשתית החברתית המביאה לכיבוד החוק" (עניין מוניות הדר לוד, עמ' 241). דברים אלה יפים ונכונים ביתר שאת בהינתן הסוגיה העומדת על הפרק, השפעתו הדומיננטית של אדם על אי-ציות בנו לצו שיפוטי המורה לו ליתן גט לאשתו. אי-ציות מסוג זה והגרימה לו פוגעים באופן חריף באינטרסים ציבוריים מובהקים וביסודותיה העמוקים והבסיסיים של חברה. אם יהיה אפוא בהליך זה כדי להביא לציותם של סרבני גט נוספים, לצווים שיפוטיים שהושתו עליהם לאחר שנמצא במסגרת האיזון הנכון כי כך ראוי לעשות, בכך לא נפל כל צל של פגם. ההיפך הוא הנכון. תופעת העגינות וסרבנות הגט היא תופעה קשה וכואבת, עליה נאמר זה מכבר כי על בתי הדין ובתי המשפט להילחם בה מלחמת חורמה (בג"ץ 4686/15 פלוני נ' בית הדין הרבני הגדול בירושלים, פסקה 5 (20.8.2015)). עוד יפים בהקשר זה דברי השופטת ע' ארבל:

"תופעת סרבנות הגט היא קשה ומורכבת ולצערנו אינה חדשה לנו. היא כרוכה בפגיעה קשה וכואבת באישה הנותרת כבולה לנישואין שאין היא מעוניינת בהם עוד: חירותה נפגעת, כבודה ורגשותיה נפגעים וזכותה לחיי משפחה נפגעת גם היא - זכויות אלו הוכרו בשיטתנו כולן כזכויות הנהנות ממעמד חוקתי וראשון במעלה (וראו סעיפים 2, 4, ו-5 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו); בג"ץ 7052/03 עדאלה-המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל נ' שר הפנים (14.5.2006)). בתוך כך נפגעת גם זכותה של האישה לאוטונומיה, זכותה של האישה להגשים את עצמה כאדם חופשי, זכותה לבחור את גורלה, לכתוב את סיפור חייה - להחליט, היא ורק היא, האם ומתי יבוא על סיומו קשר נישואין שאין היא רוצה בו עוד והאם ומתי תבחר לקשור עצמה בקשר כזה בשנית". (בג"ץ 2123/08 פלוני נ' פלונית, פסקה 17 (6.7.2008)).

ואף כי תופעת סרבנות הגט כאמור, "אינה חדשה לנו" נדמה שפרשה זו מגלה שיאים חדשים של פגיעה כואבת בחייה של אישה אשר לא שפר עליה גורלה, ובהיותה אם צעירה לשני ילדים קטינים ספגה אירוע מוחי קשה שלאחריו נותרה נכה ומוגבלת. אישה נטשה, מתנכר לה ומסרב לשחררה לחופשי מזה שנים. נסיבות העניין אינן מגלות כל עילה להתערבות בהכרעותיהן העובדתיות המפורטות של בית הדין הרבני האזורי ובית הדין הרבני הגדול, על פיהן בידי המבקש נתון המפתח - ואם לא המפתח אזי לפחות הפתח - להביא לסיומה של הפרשה. אלא שהוא ממאן לעשות זאת. פעם אחר פעם, בחרי אף ובעזות מצח. מזור למצוקת המבקש אותה הביא לפניו, לא תבוא מידי בית משפט זה, כי אם מידיו שלו, במעשים של ממש, בפעולות אמיתיות, שיהיה בהם כדי לקדם את פרשת העגינות הקשה והמתמשכת הזו, אל סופה.

57. אוסיף בשולי הדברים, אך לאו דווקא בשולי חשיבותם, כי מתוך עיון בפסקי הדין של בית הדין הרבני על ערכאותיו, כמו גם מהציטוטים המובאים בהם מתוך פרוטוקולי הדיונים, עולה כי המבקש התבטא בפני בית הדין באופן מזלזל ובוטה. די אם נסתפק בהפניה לאמירות בודדות שהופנו כלפי בית הדין, כגון: "אני לא רוצה לענות לך על שום שאלה אתה סתם לקנטר. כמו אצל ה'כתב סופר' היה - אותו דבר יהיה הסוף אצלך"; "שופט לא צועק כמו שאתה צעקת כמו משוגע" (ציטוטים מהפרוטוקול מתוך פסק דינו של בית הדין האזורי מיום 23.8.2018, פסקה לג, פסקה לט). אין מנוס מלהסתייג מהתנהלות שכזו, ולהעיר כי אין לה כל מקום - הן בין כתלי בית המשפט והן בין כותלי בית הדין. באשר לפסק דינו של בית הדין הרבני הגדול מיום 3.4.2020 (אשר הפחית את גובה ההוצאות שהושתו על המבקש בגין התנהלותו והתנהלות באי כוחו בהליך), ועליו ביקש המבקש להסתמך, הרי שלכל היותר ניתן למצוא בו הוכחה נוספת, כי בניגוד לטענות המבקש כי בית הדין הרבני, על ערכאותיו, עשה יד אחת נגדו בשימוש לרעה בהליכי משפט, הרי שהפחתת סכום ההוצאות שהושתו עליו תוך קבלת חלק מטענותיו "ולו בשל הספק", אך מחזקת את המסקנה כי בית הדין הרבני בחן את עניינו של המבקש בנפש חפצה וללא כל "דעה מוקדמת".

58. למרבה הצער המבקש אטם את אוזניו מלשמעו. הגמרא (סנהדרין קב ע"א) מספרת על סירובו של ירבעם בן נבט, אשר החטיא את ישראל, מלחזור בתשובה.

בספר מלכים א' (יג, 33) כתוב כי: "לאַחֲרֵ הַדְּבָר הַזֶּה לֹא שָׁב יִרְבֵּעָם מִדְּרֹכָה הָרְעָה". אלא שהתנ"ך אינו מספר מהו אותו עניין אחריו נאמר כי ירבעם לא שָׁב מִדְּרֹכָה הָרְעָה. על כך שואלת הגמרא "מאי אָחֵר?" (מה התרחש לפני כן). ומשיב רבי אבא: "אחר שתפשו הקב"ה לירבעם בבגדו ואמר לו חזור בך (חזור בתשובה) ואני ואתה ובן ישי (דוד המלך) נטייל בגן עדן. אמר לו (שאל ירבעם) מי בראש? (השיב לו הקב"ה) בן ישי בראש. (על כך אמר ירבעם) אי הכי לא בעינא (אם כך איני מעוניין)". הוצע לירבעם שאם יחזור בתשובה, כל עוונותיו יימחלו לו וכיכול הוא, הקב"ה בכבודו בעצמו, ודוד המלך, נעים זמירות ישראל, יטיילו יחדיו בגן עדן. אלא שגאוותו של ירבעם מנעה זאת ממנו מפני שביקש שבאותו

טיול הוא יוביל את הקבוצה ולא דוד. על כן לא חזר בו מדרכו הרעה. די אפוא לחכימא ברמיזא.

אין לי אלא לקוות כי יפער סדק בעקשנותו של המבקש והוא יחדל מלהתעמר במשיבה.

אם תשמע דעתי, הבקשה תדחה.

ש ו פ ט

השופט י' עמית:

אני מסכים לפסק דינו המקיף של חברי, השופט ד' מינץ, ואוסיף מילים מספר משל עצמי.

1. לרשות בית הדין עומד ארסנל של אמצעים לכפיית גט, ובין היתר, סעיף 7א לחוק בתי דין דתיים (כפיית ציות ודרכי דיון), התשט"ז-1956 המעניק לבית הדין את כל הסמכויות על פי סעיפים 6 ו-7 לפקודת בזיון בית המשפט, בשינויים המחוייבים. בדין האזרחי במשפט הישראלי התפתחה ההלכה לפיה ניתן לכפות ציות על מי שבמעשיו או מחדליו גורם להפרת הצו, הגם שאינו צד לדיון. במסגרת שרשרת ההליכים שהתקיימו בפרשה נשוא דיוננו, נקבע בבש"פ 2137/16, שנזכר בפסקאות 12-14 לפסק דינו של חברי, כי במישור העקרוני אין מניעה להחיל הלכה זו גם בסיטואציה שלפנינו.

2. התרת עגונות מחייבת לעיתים שימוש בכלים לא קונבנציונליים על מנת להפעיל לחץ על הבעל הסרבן. כפי שנזדמן לי לומר בעבר, "בית הדין הרבני שולח ידו עד לקצה העולם על מנת לפתור בעיית עגונות ואף עלינו לתרום את חלקנו למאבק בתופעה, ולתור אחר כל תרופה שיש בה כדי להביא מזור למצוקה 'ולעלות נפש תושיע במהרה בימינו'" (ראו בהרחבה בג"ץ 5185/13 פלוני נ' בית הדין הרבני הגדול בירושלים (28.2.2017) שם נדונו סנקציות חברתיות המבוססות בעיקרן על "הרחקות דרבנו תם").

אין לכחד כי המקרה שלפנינו יוצא דופן, מאחר שהאמצעים על פי פקודת בזיון בית משפט ננקטים הפעם כנגד אביו של סרבן הגט. ודוק: אין פוקדים עוון בנים על אבות ו"איש בחטאו יומת". גם כאשר המטרה הנעלה היא התרת עגונות, ברי כי אסור לחלוטין להשתמש באחד מבני המשפחה כ"בן ערובה" או כ"קלף מיקוח" כלפי הבעל הסרבן. גם אין מקום להטיל סנקציות על מי מבני המשפחה של בעל סרבן על מנת שאותו בן משפחה יפעיל לחץ אקטיבי על הבעל הסרבן. אך לא זה המקרה שבפנינו, שבו המבקש הוא הגורם שעודד את בנו מלכתחילה לעמוד בסירובו ליתן גט, כפי שעולה מפסקי הדין של בית הדין האזורי ובית הדין הגדול. בית הדין האזורי התרשם ישירות מהראיות שהובאו בפניו ומחקירתו של המבקש והעדים שהעידו בפניו, והגיע למסקנה כי המבקש השפיע על בנו, ואין מקום שנתערב בממצאי עובדה ומהימנות שנקבעו על ידו.

3. במצב הדברים הרגיל, בפני הממרה צו שיפוטי עומדת דרך קונקרטי וברורה למילוי הצו ולהפסקת הסנקציה. לדוגמה, פסק דין המחייב את ראובן להפסיק לעשות שימוש בסימן מסחרי כלשהו. אם ראובן המשיך בשלו ועקב כך הופעלה כנגדו סנקציה על פי פקודת בזיון בית משפט, הרי שאם יפסיק את השימוש בסימן המסחרי הוא יפסיק לבזות את פסק הדין וישתחרר מעולה של הסנקציה. בהיבט זה, יש לכאורה ממש בטענתו של המבקש, כי אין בפניו דרך קונקרטי מסוימת שבה הוא יכול לקיים את הצו השיפוטי.

אלא שטענה זו מתעלמת מהמאטריה המיוחדת מושא דיונו. המבקש הוא שהשפיע על בנו, וכעת עומדות בפניו תשעים ותשע דרכים להשפיע על בנו שיחזור בו מדרכו הרעה. כדי להסיר מעליו את עולה של הסנקציה עליו להראות כי פעל בתום לב להביא את בנו למתן גט לאשתו וכיצד פעל. בהקשר זה, אפנה לסעיף כג לפסק דינו של בית הדין האזורי מיום 23.8.2018 בהליך השני, שבו מתואר כיצד המבקש פנה ערב הדיון במייל אל בנו. כפי שעולה מפסק הדין, המדובר בניסיון פתטי ולא כנה בעליל שנועד להציג מצג שווא שהמבקש פועל כביכול כדי להשפיע על בנו. כך, המייל נכתב בעברית, בעוד שהתקשורת בין הבן לאביו נוהלה מאז ומעולם ביידיש והבן לא יודע ממש לקרוא עברית, ובית הדין התרשם ישירות מתגובתו של המבקש כאשר נשאל על הנושא.

4. מספר הערות לפני סיום.

א. כפי שעולה מהחלטות בית הדין האזורי, על הדיינים הופעלו לחצים קשים, בדרכים ובאופנים ששופטים במערכת האזרחית אינם מורגלים בהם. כדי כך הגיעו הדברים, שבית הדין פנה למחלקה המשפטית בהנהלת בתי הדין הרבניים, כדי שזו תפנה ליועץ המשפטי לממשלה על מנת שיבחן אם יש מקום לקיומה של חקירה פלילית. בשלב מסוים אף הורה בית הדין על הגשת תלונה במשטרה, לאחר שאב בית הדין קיבל פנייה מ"אישיות נכבדה" שנועדה להבהיר כי המבקש זכאי ליחס מיוחד בהיותו "גביר גדול" (סעיף ט לפסק דינו של בית הדין האזורי מיום 23.8.2018). אין צורך להאריך בדברים על חשיבות עצמאות ואי תלות הדיינים, ופסקי הדין שבפנינו ממחישים כי הדיין לא ירא ולא ייחת מלשפוט דין אמת וצדק בהתעלם מלחצים ורעשי רקע כאלה ואחרים.

ב. לכל אורך ההליך נטען על ידי המבקש כי בית הדין מנע בעדו מלצאת את הארץ ו"כלא" אותו בישראל.

ולא היא. בית הדין אפשר למבקש לצאת מן הארץ כנגד הפקדת ערובה כספית כבטוחה לחזרתו ארצה ולשם ביצוע ומימוש כל החלטה של בית הדין. המבקש בחר, מטעמים השמורים עמו שלא לפנות לבית הדין בבקשת הבהרה או בבקשה לשינוי התנאים. מכל מקום, בסעיף 3 להסכמת הצדדים שקיבלה תוקף בפסק דיני מיום 3.7.2018 בבג"ץ 4620/18 נאמר:

"העותר מבהיר בזה כי הוא מעדיף, לעת הזו, שלא לפעול על פי החלטת בית הדין מיום 8.6.2008 המאפשרת לו לצאת מהארץ לתקופה קצובה של מספר חודשים, בתנאים האמורים בהחלטה זכות הערעור על החלטה זו שמורה לעותר".

ובסעיף 5 להחלטתו מיום 10.4.2019 בבש"פ 6188/18, שניתנה בהסכמתו המיידית של היועץ המשפטי לשיפוט הרבני, נאמר:

"למען הסר ספק, מובהר בזה כי המבקש רשאי לצאת מהארץ, וזאת כנגד הפקדת סכום של \$300,000 של ארה"ב בקופת בית הדין הרבני. סכום זה הוא בנוסף לעיקול שהוטל על דירת המערער ואשתו (להלן: הדירה).

הסכום של \$300,000 נועד להבטחת חזרתו של המבקש לארץ תוך 6 חודשים מיום ביטול צו עיכוב היציאה מהארץ על ידי בית הדין הרבני והחזרת הדרכון למבקש. עם חזרתו של המבקש לארץ, תושב למבקש הערבות הבנקאית. למען הסר ספק, העיקול שהוטל על הדירה, ימשיך וישמש להבטחת פסק דינו של בית הדין הרבני הגדול בנושא הבזיון (קרי, סכום שיושת על ידי בית הדין הרבני, ככל שיושת) וכן את חזרתו של המבקש לארץ".

5. תם ולא נשלם.

המפתח נמצא כעת בידי המבקש. יכבד ויפעל בכנות, בתום לב ובדרכים אפקטיביות להשפיע על בנו. אם וכאשר יעשה כן, דלתות בית הדין ודלתות בית משפט זה לא ננעלו.

ש ו פ ט

השופטת י' וילנר:

אף אני מסכימה לחוות דעתי הנכוחה והמקיפה של חברי, השופט ד'מינץ, אשר לא הותיר אבן שלא הפכה, וכן להערותיו של חברי השופט י' עמית.

עוד ראיתי להוסיף ולחזק את דברי חברי בדבר האינטרס הציבורי הטמון בציותו של המבקש להוראותיהן של הערכאות השונות בעניינו - ציות אשר עשוי להביא להתרת המשיבה מכבלי עגיונותה, לאחר שנים רבות. לא אחת עמד בית משפט זה על החשיבות העצומה הטמונה בהתרת עגונות (ראו: בג"ץ 8121/11 פלוני'בית הדין הרבני הגדול, פסקה יג (24.1.2012); בג"ץ 5185/13 פלוני'בית הדין הרבני הגדול בירושלים, פסקה כא (28.2.2017) (להלן: בג"ץ 5185/13)), ואכן תופעת ה"עגונות החיות", מסורבות הגט, היא תופעה חברתית קשה ומעיבה, הנובעת מניצול ציני של הוראות הדין הדתי בידי בני זוגן של נשים אלה לשם סיפוק רצונות כלכליים או אישיים, ולעתים אף משיקולי נקמנות גרידא. זאת, תוך פגיעה אנושה בזכות של הנשים לחירות - פשוטו כמשמעו.

יפים לעניין זה דברי הרב יואל סירקיש, בעל ה"בית חדש" (פולין, המאות ה-16-17) אשר כתב כי "כל מי שמתיר עגונה אחת בזמן הזה, כאילו בנה אחת מחרבות ירושלים העליונה" (תשובות החדשות סימן ס"ד). על רקע חשיבותה של סוגיית העגיונות, עמלו חכמי ההלכה לאורך השנים על מנת למצוא לה פתרונות הלכתיים, לעתים אף במחיר של הקלות כאלה או אחרות, וכל זאת, כדברי הרמב"ם "כדי שלא יהיו בנות ישראל עגונות" (ראו בסקירתו המקיפה של השופט

(כתוארו אז) א' רובינשטיין (בדעת מיעוט) בבג"ץ 6751/04 סבג נ' בית-הדין הרבני הגדול לערעורים, פ"ד נט(4) 817, 856-843 (2004); וכן ראו פסקה כד לחוות דעתו בבג"ץ 5185/13).

מן הראוי לדידי, כי גם אנו, בתי המשפט ובתי הדין, נשווה תמיד לנגד עינינו את חשיבות מיגורה של תופעת העגינות, ונפעל כמיטב יכולתנו על מנת לאפשר לנשים העגונות לצאת לחופשי, לשוב וליטול את גורלן בידיהן, ולממש הלכה למעשה את זכותן החוקתית לחירות, כאמור בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, ואת ההכרה בערך האדם ובהיותו בן חורין.

ש ו פ ט ת

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט ד' מינץ.

ניתן היום, י"א באייר התש"ף (5.5.2020).

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט

ש ו פ ט